

Raport ——— 2020



STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

W tegorocznym raporcie prezentujemy prace Abrahama Neumanna*, znajdujące się w kolekcji Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce w depozycie Muzeum POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma.

* Abraham Neumann (1873–1942), malarz, pejzażysta. Urodził się w Sierpcu, studiował w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych u Jacka Malczewskiego, Leona Wyczółkowskiego, Jana Stanisławskiego i w paryskiej Académie Julian. Podróżował po Europie, Stanach Zjednoczonych, wykładał w Szkole Rzemiosł Artystycznych „Becael” w Jerozolimie. Zginął w getcie krakowskim.

Dziewczyna w pokoju →



Raport Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny — 2020

Wstęp	—	List przewodni	—	5
Część I	—	Stowarzyszenie	—	7
		01. Historia	—	8
		02. Władze	—	12
		03. Z życia Stowarzyszenia	—	18
Część II	—	Działalność statutowa	—	27
		01. Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN	—	28
		02. Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma	—	50
		03. Komisja Grantowa	—	62
Część III	—	Fundraising	—	85
		01. Raport z działań fundraisingowych w 2020 roku	—	86
		02. Współpraca z American Friends of POLIN Museum	—	94
Część IV	—	Finanse	—	99



STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce działa od 1951 roku na rzecz upamiętnienia historii i kultury polskich Żydów oraz ich wkładu w kulturę światową, pozyskując fundusze i wspierając wiele różnych inicjatyw. Są to przede wszystkim Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, którego Stowarzyszenie jest współtwórcą, i Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma.

Marian Turcki i Piotr Wiślicki ↓



Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele,

na początku stycznia 2020 roku Zarząd Stowarzyszenia, tak jak co roku, rozmawiał na temat planów na nadchodzące dwanaście miesięcy. Analizował najróżniejsze założenia przygotowane przez zespół Stowarzyszenia. Wśród nich były scenariusze bardziej i mniej optymistyczne... Powstał też scenariusz pesymistyczny — taki, który pokazywał, co by się stało, gdyby wszelkie nasze plany i zamierzenia nie mogły się spełnić. Scenariusz, który nie miał prawa się urzeczywistnić. A jednak. Dwa miesiące później świat się zatrzymał, ulice opustoszały, a ludzie zamknęli się w swoich mieszkaniach. Strach zajrzał nam w oczy. Musieliśmy odpowiedzieć sobie na pytanie, czy nie należy ograniczyć niektórych działań Stowarzyszenia? Czy mamy szansę zrealizować jakikolwiek scenariusz? Jak będzie wyglądał świat po pandemii?

Dziś wiemy, że strach nie był wyolbrzymiony. Zwiększyliśmy nasze wysiłki i zmodyfikowaliśmy plany, by wspomóc naszych partnerów i grantobiorców, którzy niejednokrotnie znaleźli się w dużo gorszej sytuacji niż my. Stowarzyszenie ma to szczęście, że skupia wokół siebie wspaniałych i wytrwałych ludzi, na których pomoc zawsze można liczyć. W tym miejscu chcielibyśmy im podziękować. Są to, po pierwsze, darczyńcy, którzy mimo własnych obaw nie pozostawili nas bez wsparcia, a których grono w zeszłym roku nawet się powiększyło. Są to również pracownicy Stowarzyszenia, którzy z pełnym zaangażowaniem potrafili sprostać wszelkim wyzwaniom przed nimi stawianym. No i także członkowie Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Komisji Grantowej, którzy poświęcali swój prywatny czas na pracę dla Stowarzyszenia. Dzięki tym wszystkim osobom nie tylko zrealizowaliśmy większość z celów założonych w styczniu 2020 roku, lecz także podjęliśmy wiele nowych wyzwań. Raz jeszcze się potwierdziło, że dzięki solidarności i ludzkiej pasji możemy wspólnie zmieniać świat.

Dziękujemy, że jesteście z nami. Wciąż mamy wiele do zrobienia.

PIOTR WIŚLICKI
przewodniczący Zarządu

MARIAN TURCKI
wiceprzewodniczący Zarządu,
przewodniczący Rady Muzeum
Historii Żydów Polskich POLIN

Stowarzyszenie



← Rynek w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą

Stowarzyszenie od 70 lat wspiera i popularyzuje badania naukowe w dziedzinie historii i kultury żydowskiej. Prowadzi działalność edukacyjną, a także podejmuje działania na rzecz kształtowania postaw tolerancji w społeczeństwie.

Ludzie, którzy tworzą Stowarzyszenie, reprezentują różne środowiska. Łączy ich misja zachowania tysiącletniego dziedzictwa polskich Żydów dla przyszłych pokoleń.

Budynek dawnej Głównej Biblioteki Judaistycznej przy ul. Tłomackie 3/5, lata 60. ↓



Historia Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

01

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce wywodzi się z założonej w 1944 roku Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej działającej w ramach Centralnego Komitetu Żydów w Polsce. Po wieloletnich staraniach zostało ostatecznie zarejestrowane w 1951 roku w Warszawie. Jego celem statutowym jest upamiętnienie historii i kultury polskich Żydów oraz ich wkładu w kulturę światową. Od 70 lat wspiera i popularyzuje badania naukowe w dziedzinie historii i kultury żydowskiej. Prowadzi działalność edukacyjną, a także podejmuje działania na rzecz kształtowania postaw tolerancji w społeczeństwie. Stowarzyszenie współpracuje z innymi organizacjami żydowskimi i instytucjami o podobnych celach działającymi w kraju i na świecie. W 1993 roku Stowarzyszenie zainicjowało projekt Muzeum Historii Żydów Polskich. Powołało międzynarodowy zespół, którego celem było opracowanie założeń programowych instytucji oraz wystawy stałej. Muzeum miało być miejscem otwartej dyskusji, szacunku i dialogu między narodami — miejscem, które łączy, a nie dzieli. Ideę tę wsparły wszystkie kolejne polskie rządy i prezydenci, a także dziesiątki organizacji i osób na całym świecie, w tym wielu darczyńców. Dzięki temu wsparciu Stowarzyszenie do 2005 roku prowadziło projekt samodzielnie jako inicjatywę społeczną.

25 stycznia 2005 roku Stowarzyszenie wraz z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy powołało wspólną instytucję kultury o nazwie Muzeum Historii Żydów Polskich. Na mocy aktu założycielskiego strona publiczna sfinansowała powstanie budynku Muzeum, a Stowarzyszenie odpowiadało za sfinansowanie i organizację procesu tworzenia wystawy stałej. Stowarzyszenie, przy wsparciu prawie 600 donatorów z całego świata, przeznaczyło w latach 1993–2014 na rzecz tworzenia Muzeum oraz projektowania i produkcji wystawy stałej 145 milionów złotych. Dodatkowo w latach 2005–2014 Stowarzyszenie przeznaczyło 20 milionów złotych na działalność edukacyjną i publiczną Muzeum. Po otwarciu wystawy stałej Stowarzyszenie dalej wspiera Muzeum, od 2015 roku pozyskało przeszło 24 milionów złotych na rzecz tej instytucji.



Wystawa czasowa „Tu Muranów” w Muzeum POLIN ↑

Działalność Stowarzyszenia nie ogranicza się tylko do wspierania Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Stowarzyszenie jest strażnikiem spuścizny zarówno materialnej, jak i duchowej narodu żydowskiego. Spuścizna materialna to gromadzone od 1951 roku zbiory: archiwalia, niektóre pochodzące już z połowy XVII wieku, księgozbiór liczący około 80 tysięcy woluminów oraz liczne obrazy, grafiki, plakaty, rzeźby, przedmioty rzemiosła artystycznego, fotografie i wiele, wiele innych. Do najcenniejszych należy wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO Podziemne Archiwum Getta Warszawy, tzw. Archiwum Ringelbluma. Ta spuścizna jest w sensie moralnym własnością wszystkich Żydów. Stowarzyszenie uznaje, że współdziałanie państwa i organizacji społecznej może przynieść wymierne efekty w ochronie dziedzictwa żydowskiego. Dlatego też swoje zbiory wraz z zabytkowym budynkiem przy ul. Tłomackie 3/5, w którym są one przechowywane, udostępniło nieodpłatnie Żydowskiemu Instytutowi Historycznemu im. Emanuela Ringelbluma. Stowarzyszenie współpracuje z Instytutem również przy realizacji wielu wspólnych projektów, z których najważniejszym jest PROGRAM ONEG SZABAT. W jego ramach w 2017 roku otwarto w Instytucie wystawę stałą o Archiwum Ringelbluma i jego twórcach, „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”. PROGRAM ONEG SZABAT ma zasięg międzynarodowy i jest sukcesywnie rozwijany dzięki wsparciu Stowarzyszenia. Stowarzyszenie wspiera także inne, różnorodne inicjatywy, przekazując kilkanaście grantów rocznie organizacjom działającym na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i materialnego polskich Żydów.



↑ Warsztaty w Orli dofinansowane w ramach Komisji Grantowej

Różni ludzie — wspólna misja.
Działamy na rzecz zachowania tysiącletniego dziedzictwa polskich Żydów dla przyszłych pokoleń.

Uczestnicy Akademii Letniej podczas zwiedzania wystawy stałej ŻIH ↓



Zarząd Stowarzyszenia działa społecznie. Jego członkowie nie tylko reprezentują Stowarzyszenie, kierują jego pracami i wyznaczają nowe kierunki działań, ale przede wszystkim poświęcają swój czas i zaangażowanie dla realizacji celu Stowarzyszenia, jakim jest ochrona dziedzictwa żydowskiego w Polsce.



Jedno w wielu wirtualnych posiedzeń Zarządu Stowarzyszenia ↑

Władze Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

02

ZARZĄD:



Piotr Wiślicki
przewodniczący



Marian Turski
wiceprzewodniczący



Joanna Fikus
sekretarz



Marek Nowakowski
skarbnik



dr Kamila Dąbrowska
członkini



dr Zuzanna Hertzberg
członkini



Jan Jagielski
członek



dr Maciej Kozłowski
członek



Agnieszka Milbrandt
członkini



Alicja Mroczkowska
członkini



dr hab. Jolanta Żyndul
członkini

KOMISJA REWIZYJNA:



Sławomir Różański
przewodniczący
(do 15.12.2020)



Maciej Antosik
wiceprzewodniczący



Krzysztof Czajka
sekretarz



Justyna Kobos
członkini

KOMISJA GRANTOWA:



Joanna Fikus
przewodnicząca



dr Kamila Dąbrowska
członkini



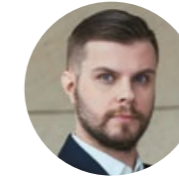
Grzegorz Kołacz
członek



dr hab. Artur Markowski
członek

DZIAŁ ROZWOJU:

Pozyskiwanie środków finansowych od darczyńców, relacje z nimi, komunikacja i działalność wizerunkowa, produkcja materiałów fundraisingowych.



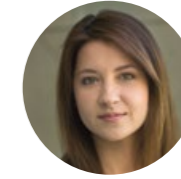
Bartosz Dymarek
p.o. dyrektor ds. rozwoju
(od 1.II.2020, wcześniej zastępca
dyrektora ds. rozwoju)



Anna Miszewska
dyrektorka ds. rozwoju
(do 31.IO.2020)



Agnieszka Dulęba
zastępczyni dyrektora
ds. rozwoju
(od 1.II.2020)



Aleksandra Maj
starsza specjalistka
ds. fundraisingu

DZIAŁ FINANSOWO-ADMINISTRACYJNY:

Prowadzenie i zarządzanie finansami organizacji, polityka grantowa, sprawy kadrowe, koordynacja prac Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Komisji Grantowej.



Michał Majewski
dyrektor operacyjny



Anna Moniewska
kierowniczka biura

Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia (wrzesień 2020)

Stowarzyszenie skupia 252 członków, wśród których znajdują się osoby związane zarówno ze światem nauki, oświaty i kultury, jak i osoby na co dzień pracujące w różnych obszarach biznesowych. Każda z nich ma swój wkład w naszą misję — zachowanie tysiącletniego dziedzictwa polskich Żydów.



Walne Zgromadzenie we wrześniu 2020 roku przebiegało zgodnie z pandemicznymi obostrzeniami ↑

W roku 2020 odbyło się 21 posiedzeń, na których Zarząd podjął 52 uchwał oraz zwołał Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia.

W 2020 roku obchodziliśmy 70. rocznicę pierwszego Walnego Zgromadzenia członków-założycieli Stowarzyszenia. Dzieje Stowarzyszenia to część integralna odradzania się polskich Żydów po Zagładzie. Ludzie, którzy tworzyli Stowarzyszenie, od pierwszej chwili po wojnie ratowali od zapomnienia tyle ludzkich historii, ile tylko się dało.



70.

*Nie bądźcie obojętni, kiedy widzicie, że przeszłość
jest naciągana do aktualnych potrzeb polityki.
Nie bądźcie obojętni, kiedy jakakolwiek mniejszość
jest dyskryminowana... Bądźcie wierni temu przykazaniu.
Jedenaste przykazanie: nie bądź obojętny!*

— FRAGMENT WYSTĄPIENIA MARIANA TURSKIEGO
Z OKAZJI 75. ROCZNICY WYZWOLENIA KL AUSCHWITZ



Z życia Stowarzyszenia

03

STYCZEŃ

27 stycznia obchodziliśmy 75. rocznicę wyzwolenia KL Auschwitz. Z tej okazji, wiceprzewodniczący Stowarzyszenia, Marian Turski wygłosił dwa ważne przemówienia. Pierwsze w siedzibie UNESCO w Paryżu. Apelował w nim o solidarność międzyludzką, która pozwoliła mu przetrwać Zagładę. Pięć dni później, w ramach oficjalnych obchodów na terenie byłego obozu KL Auschwitz, wygłosił poruszający apel: *Nie bądźcie obojętni, jeżeli widzicie kłamstwa historyczne. Nie bądźcie obojętni, kiedy widzicie, że przeszłość jest naciągana do aktualnych potrzeb polityki. Nie bądźcie obojętni, kiedy jakakolwiek mniejszość jest dyskryminowana. Istotą demokracji jest to, że większość rządzi, ale demokracja na tym polega, że prawa mniejszości muszą być chronione. Nie bądźcie obojętni, kiedy jakakolwiek władza narusza przyjęte umowy społeczne, już istniejące. Bądźcie wierni temu przykazaniu. Jedenaste przykazanie: nie bądź obojętny!* Wystąpienie odbiło się szerokim echem na całym świecie i było komentowane w najważniejszych światowych mediach.

Dzień po uroczystych obchodach w Oświęcimiu Marian Turski odebrał z rąk premiera Luksemburga Xaviera Bettela medal Oficera Orderu Zasługi Wielkiego Księstwa Luksemburga. Odznaczenie to jest przyznawane za wybitne osiągnięcia w sferze działalności kulturalnej lub społecznej. W swoim przemówieniu Xavier Bettel podkreślał zaangażowanie Mariana Turskiego na rzecz tolerancji i współpracy między narodami. Uroczystość została poprzedzona wspólną wizytą premiera i Mariana Turskiego na cmentarzu żydowskim w Warszawie.



LUTY

11 lutego prof. Dariusz Stola wydał oświadczenie, w którym oznajmił, że mimo iż wygrał konkurs na dyrektora Muzeum POLIN, gotów jest zrezygnować z ubiegania się o to stanowisko. Warunkiem rezygnacji było porozumienie się wszystkich założycieli Muzeum POLIN co do wyboru nowego dyrektora. Po konsultacjach z szeroko rozumianymi środowiskami żydowskimi, kandydatem Stowarzyszenia został dotychczasowy wicedyrektor Muzeum, Zygmunt Stępiński. Propozycja ta spotkała się z akceptacją zarówno prezydenta m.st. Warszawy, jak i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Profesor Barbara Kirshenblatt-Gimblett, Główna Kuratorka Wystawy Stałej Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, stanowisko imienia Ronalda S. Laudera, członkini i ambasadorka Stowarzyszenia w Stanach Zjednoczonych, została laureatką nagrody Dan David w dziedzinie ochrony i odnowy dziedzictwa kulturowego. Nagroda Dan David to jedna z najbardziej prestiżowych na świecie nagród przyznawanych za wyjątkowe osiągnięcia.

Profesor Adam Daniel Rotfeld przez lata wspierał Stowarzyszenie w tworzeniu Muzeum POLIN. Za to zaangażowanie został przez Zarząd uhonorowany wręczeniem kopii *Bilder Pentateuch von Moses dal Castellazzo Codex 1164*. tzw. kodeksu warszawskiego — bogato ilustrowanego Pięcioksięgu powstałego w średniowiecznej Wenecji. Uroczystość wręczenia kodeksu uświetniła ostatni *jour fixe* naszego Stowarzyszenia.

Dariusz Stola i Zygmunt Stępiński w 2014 roku ↓



MARZEC

Data 12 marca 2020 roku na długo zostanie w pamięci pracowników Stowarzyszenia. Kilka dni po odkryciu pierwszego przypadku zakażenia koronawirusem w Polsce nastąpił całkowity lockdown. Gdy zamykaliśmy drzwi do naszego biura, myśleliśmy, że to na chwilę, że za kilka dni, może za tydzień lub dwa wrócimy, że pandemia szybko minie. Towarzyszył nam strach i niepewność o przyszłość. Przygnębiały obrazy opustoszałych ulic i ratowników w strojach ochronnych. Mimo to, był to dla nas czas wyjątkowo intensywnej pracy związanej z przestawieniem funkcjonowania całej „machiny”, jaką jest Stowarzyszenie, na pracę zdalną, szukania nowych narzędzi i sposobów komunikacji z naszymi współpracownikami, przyjaciółmi i darczyńcami. Dziś, z perspektywy czasu, widzimy, że mimo izolacji i dystansu społecznego był to czas ogromnej integracji zespołu, który nigdy nie zwątpił w to, co robi. W czerwcu na nowo otworzyliśmy biuro Stowarzyszenia.

MAJ

Wybitny historyk, dyrektor Muzeum POLIN w latach 2014–2019 i jednocześnie członek naszego Stowarzyszenia, prof. Dariusz Stola, został laureatem Nagrody Pamięci im. Ireny Sendlerowej, przyznawanej przez Taube Philanthropies. Dariusz Stola został uhonorowany za wizjonerskie zarządzanie Muzeum POLIN — prestiżową instytucją publiczną na światowym poziomie. *Dariusz Stola jest najwybitniejszym uczonym i dyrektorem muzeum, o jego pozyskaniu mogliśmy marzyć na pierwsze lata pełnej działalności Muzeum, które są zawsze krytycznym okresem dla każdej wielkiej instytucji kultury. Jest odpowiedzialny za wszystkie wybitne osiągnięcia Muzeum POLIN, na każdym możliwym poziomie* — podkreślił Tad Taube, prezes Taube Philanthropies i konsul honorowy RP w San Francisco.



2020

WRZESIEŃ

Przy zachowaniu wszelkich nakazów sanitarnych członkowie naszego Stowarzyszenia spotkali się na Walnym Zgromadzeniu, by zaakceptować sprawozdania: finansowe i merytoryczne Stowarzyszenia za 2019 rok. Dla wielu osób była to pierwsza od wielu miesięcy okazja do spotkania się z innymi członkami Stowarzyszenia. Jako że odbyło się ono prawie dokładnie 70 lat po pierwszym Walnym Zgromadzeniu Członków Założycieli, było ono wspaniałą okazją do wspomnień i podsumowań, a także do snucia planów na kolejne lata.

We wrześniu do zespołu Stowarzyszenia dołączyła Agnieszka Dulęba — historyczka sztuki, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 2015–2020 pracowała w Dziale Naukowym Muzeum POLIN jako kierowniczka międzynarodowego projektu Global Education Outreach Program, którego celem jest wspieranie studiów polsko-żydowskich w Polsce i na świecie. Angażowała się w działalność organizacji pozarządowych, zajmujących się nauką i szkolnictwem wyższym, współpracowała z warszawskimi muzeami i instytucjami kultury (m.in. z Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Warszawy).

Podczas czternastej gali projektu Superbrands Polska, Marian Turski otrzymał Nagrodę Honorową Superbrands, przyznawaną co roku wybitnym osobistościom wpływającym pozytywnie na wizerunek Polski za granicą. W słowach podziękowania zaapelował do ludzi o podjęcie próby wzajemnego szacunku. Laudację dla laureata przygotował i wygłosił prof. Dariusz Stola.

CZERWIEC

Piotr Wiślicki, przewodniczący Zarządu Stowarzyszenia, otrzymał z rąk ambasadora Niemiec Rolfa Nikela Krzyż Zasługi na Wstędze Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec. Prezydent i Państwo Niemieckie doceniło tym samym jego ogromne zaangażowanie w walkę z antysemityzmem i ksenofobią oraz wkład w budowanie dialogu i porozumienia między Żydami, Polakami i Niemcami. Order Zasługi Republiki Federalnej Niemiec to jedyne niemieckie odznaczenie nadawane przez władze federalne. Od 1951 roku jest przyznawane obywatelom Niemiec i cudzoziemcom zasłużonym dla państwa niemieckiego w działalności politycznej, gospodarczej, społecznej i naukowej, w tym za wysiłki na rzecz porozumienia międzyreligijnego i międzykulturowego.

Michał Majewski, dyrektor operacyjny Stowarzyszenia, uczestniczył w Walnym Zgromadzeniu Forum Darczyńców, którego Stowarzyszenie jest członkiem. Jest to największe w Polsce stowarzyszenie skupiające organizacje pozarządowe, przyznające stypendia i granty. Każdy z członków ma własne cele, priorytety i zasady przyznawanego wsparcia. Łączy ich chęć doskonalenia umiejętności grantodawców i upowszechnienia dobrych praktyk w przyznawaniu dotacji. Forum przez swoje działania stara się tworzyć przyjazne i przejrzyste warunki do rozwoju działalności grantodawczej. Od 2019 roku Michał Majewski jest członkiem zarządu Forum Darczyńców.

LIPIEC

W lipcu Marian Turski napisał list do założyciela Facebooka — Marka Zuckerberga. W liście, opublikowanym w niemieckim dzienniku „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, zaapelował o to, by Facebook nie dopuszczał do zamieszczania postów zawierających kłamstwa oświęcimskie oraz negowanie Zagłady. W październiku Mark Zuckerberg poinformował o aktualizacji polityki Facebooka i uznaniu treści negujących Zagładę za mowę nienawiści.



PAŹDZIERNIK

Muzeum POLIN otrzymało najważniejszą nagrodę muzealną w Polsce Sybilla, za *zarządzanie zasobem genealogicznym w Centrum Informacji Historycznej POLIN*. W latach 2017–2019, w partnerstwie z polskimi i ukraińskimi archiwami, Muzeum wykonało 190 000 skanów dokumentów paszportowych i obywatelskich z lat 1918–1939, potrzebnych do kwerend genealogicznych. Na ich podstawie powstał indeks genealogiczny, liczący 31 600 rekordów osobowych. Jest on dostępny w zakładce „Genealogia” portalu Wirtualny Sztetl. Muzeum POLIN otrzymało również wyróżnienie w kategorii wystawy czasowe za wystawę „W Polsce króla Maciusia. 100-lecie odzyskania niepodległości”. Wszystkie te projekty mogły być zrealizowane dzięki wsparciu naszego Stowarzyszenia.

LISTOPAD

Bartosz Dymarek został p.o. dyrektora ds. rozwoju i od listopada zarządza pracą Działu Rozwoju w Stowarzyszeniu. Odpowiada za sprawne funkcjonowanie działu, wyznaczanie priorytetów fundraisingowych i przygotowanie wieloletniej strategii rozwoju, komunikację i promocję Stowarzyszenia wśród partnerów i darczyńców. Prowadzi także bieżącą komunikację z zagranicznymi współpracownikami i partnerami Stowarzyszenia w USA i w Australii. Ze Stowarzyszeniem i Muzeum POLIN jest związany od 2009 roku. W ramach kampanii założycielskiej koordynował m.in. realizację kluczowego i wieloelementowego projektu wizualnego uhonorowania najważniejszych darczyńców w budynku Muzeum.

GRUDZIEŃ

Z końcem roku zakończyła się kadencja dyrektora Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma. Profesor Paweł Śpiewak pełnił tę funkcję blisko 10 lat. W tym czasie Instytut przeszedł głębokie zmiany. Powstały nowoczesna pracownia digitalizacyjna i księgarnia, przebudowano wystawę stałą, a co kilka miesięcy jest otwierana wystawa czasowa. Dzięki zbiorom Stowarzyszenia, którymi się opiekuje, Instytut zbudował jedną z największych na świecie cyfrowych bibliotek. Od stycznia 2021 roku dyrektorką Instytutu jest Monika Krawczyk, której również życzymy wielu sukcesów.



W latach 2017–2019, w partnerstwie z polskimi i ukraińskimi archiwami, Muzeum wykonało 190 000 skanów dokumentów paszportowych i obywatelskich z lat 1918–1939, potrzebnych do kwerend genealogicznych. Na ich podstawie powstał indeks genealogiczny, liczący 31 600 rekordów osobowych.

Działalność statutowa



← Uliczka w Paryżu, Fragment ulicy

Szanowni Państwo,

ostatnie 12 miesięcy to jeden z najtrudniejszych okresów, jakie przechodziło Muzeum POLIN od początku swojego istnienia. Przez znaczną część 2020 roku pozostawaliśmy zamknięci dla publiczności, straciliśmy dużą część dochodów, a zamrożenie ruchu turystycznego wpłynęło na załamanie frekwencji.

Jednak Muzeum się nie poddało. Przede wszystkim nie dał za wygraną jego zespół, który w ciągu kilku tygodni przeniósł praktycznie całą działalność instytucji do sieci. I myślę tutaj nie tylko (choć przede wszystkim) o programie POLIN, lecz także tych mniej spektakularnych, ale ważnych procesach, jak organizacja pracy zdalnej, obiegu dokumentów, komunikacji wewnętrznej... A nie było to łatwe zadanie, bo Muzeum POLIN to potężna instytucja.

Nie przetrwalibyśmy, gdyby nie wsparcie naszych założycieli. Pomocną dłoń wyciągnęły zarówno Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu, jak i Miasto Stołeczne Warszawa. To, że Muzeum bez specjalnych turbulencji przetrwało najgorsze, to także zasługa naszych przyjaciół ze Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. Dzięki nim mogliśmy realizować kilka kluczowych dla nas projektów, przede wszystkim wystawę czasową „Tu Muranów” oraz długo oczekiwaną kolejną galerię wystawy stałej — „Dziedzictwo”.



Władzom i wszystkim współpracującym z naszym Muzeum członkom Stowarzyszenia dziękuję także za codzienne wsparcie, wszystkie dyskusje, porady i pomoc w rozwiązywaniu najtrudniejszych problemów.

Gdy zabierałem się za pisanie tego tekstu, Muzeum POLIN było otwarte dla publiczności. Wiedziałem wszakże, że w każdej chwili może się to zmienić. Gdy wysyłałem go Stowarzyszeniu, muzea w Polsce były na nowo zamykane. Mam nadzieję, że gdy będą go Państwo czytać, POLIN znów będzie otwarte dla swoich gości. Jednak niepewność jest jednym z najtrudniejszych wyzwań pandemii. Nie tylko zawodowych — przecież także prywatnie zmagamy się ze zmiennymi nastrojami, z lękiem o siebie, o najbliższych. Chciałbym więc wszystkim nam życzyć wytrwałości i dodać Państwu otuchy. Przeszliśmy wspólnie naprawdę kawał drogi. Szlak jest stromy, śliski i pełen pułapek. Ale dzielnie pokonaliśmy najtrudniejszy etap. Jeszcze nie jest „z górki”, ale wierzę, że wspólnie damy radę. A właściwie jestem już tego pewien.

Do zobaczenia wkrótce.

ZYGMUNT STĘPIŃSKI

dyrektor Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN





Dziękujemy Dariuszowi Stoli za pięć lat bardzo dobrej współpracy. Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN miało w nim wyjątkowego dyrektora, obdarzonego wizją na równi z umiejętnościami zarządczymi. Pod jego kierownictwem, Muzeum otrzymało tytuł najlepszego Muzeum w Europie oraz wiele innych prestiżowych nagród. Cieszymy się, że zostaje z nami jako członek Stowarzyszenia.

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

01

Muzeum od początku swojego istnienia jest doceniane i honorowane na arenie międzynarodowej, otrzymuje liczne nagrody za prezentowanie i wykorzystywanie najnowszych technologii i nawiązywanie do najwyższych standardów, jakie stawia się muzeom historycznym na świecie. Podstawą jego działań jest wystawa stała pokazująca często nieznaną wielu osobom historię żydowskiej obecności życia na terenie państwa polskiego. Wystawę przygotowywał międzynarodowy zespół naukowców, projektantów i dydaktyków działających pod auspicjami Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. Zwiedzający poznają dzięki niej tysiąc lat współistnienia Żydów w Polsce.

Wystawa do początków 2020 roku była podstawą do prowadzenia programów edukacyjnych, z których korzystają setki szkół z Polski, Izraela i Europy. Do końca 2019 roku odwiedziło ją prawie dwa miliony osób. Dużą popularnością cieszyły się spacer tematyczne po wystawie stałej, spacer dla rodzin i spacer miejskie. Rok 2020 oraz wybuch pandemii koronawirusa spowodował potrzebę szybkiej reorganizacji funkcjonowania Muzeum. Światowy lockdown i związane z nim obostrzenia stały się powodem, dla którego Muzeum musiało znaleźć nowe środki i narzędzia dotarcia do publiczności. Muzeum jako jedna z pierwszych instytucji kultury w Polsce przeniosło wiele swoich działań do świata wirtualnego, pojawiły się też nowe pomysły, takie jak internetowe Radio Polin. Dziś Muzeum nie tylko czeka na swoich gości w Warszawie, lecz także dociera ze swoimi działaniami do dziesiątek tysięcy osób w Polsce i na całym świecie.

Kolegium Społeczne

Kolegium działa w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Zostało powołane w 2015 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. Funkcjonuje ono jako zespół doradczy dyrektora Muzeum. W skład kolegium wchodzi przedstawiciele społeczności żydowskiej oraz organizacji działających na rzecz kultury i historii polskich Żydów, którym bliska jest idea zachowania i propagowania swojego dziedzictwa. Kolegium to miejsce dyskusji i wymiany doświadczeń. Jest też realizacją marzenia twórców Muzeum o tym, żeby było ono miejscem dialogu, wspólnoty tworzonej przez przedstawicieli środowisk żydowskich. W wyniku ograniczeń epidemicznych kolegium w 2020 roku mogło spotkać się tylko za pośrednictwem platform cyfrowych. Głównym tematem spotkania była sytuacja Muzeum POLIN oraz poszczególnych organizacji żydowskich w czasie epidemii.

Projekty Muzeum POLIN realizowane w 2020 roku dzięki wsparciu i współpracy ze Stowarzyszeniem Żydowski Instytut Historyczny w Polsce oraz prywatnymi darczyńcami pozyskiwanymi przez Stowarzyszenie

I. Wystawa stała i zbiory



Natan Spiegel, *Martwa natura*, zakup Muzeum POLIN ze środków Stowarzyszenia ↑



↑ Zygmun Stępiński i Kamila Radecka-Mikulicz wchodzą do Muzeum po jego ponownym otwarciu w czerwcu 2020

↓ Wystawa „Tu Muranów”



Głównym celem strategicznym Muzeum POLIN w 2020 roku było osiągnięcie w przypadku wystawy stałej frekwencji na poziomie 350 tysięcy odwiedzin rocznie. Ofertę towarzyszącą zwiedzaniu wystawy dla gości indywidualnych oraz grup wzbogacono o kolejne atrakcyjne propozycje, takie jak ścieżka zwiedzania ze specjalnym audioprzewodnikiem dla rodzin z dziećmi. Niestety, pandemia koronawirusa zmusiła Muzeum do zamknięcia wystawy. Stało się to w momencie, gdy liczba zwiedzających wyniosła niemal 48 tysięcy osób.

Ponowne otwarcie wystawy stałej nastąpiło 1 sierpnia. Wymagało ono zachowania wszelkich niezbędnych wymogów bezpieczeństwa związanych z pandemią. Od ponownego otwarcia do końca 2020 roku, wystawę odwiedziło ponad 18 tysięcy osób, co stanowi mniej niż 20 proc. ubiegłorocznej frekwencji w porównywalnym okresie.

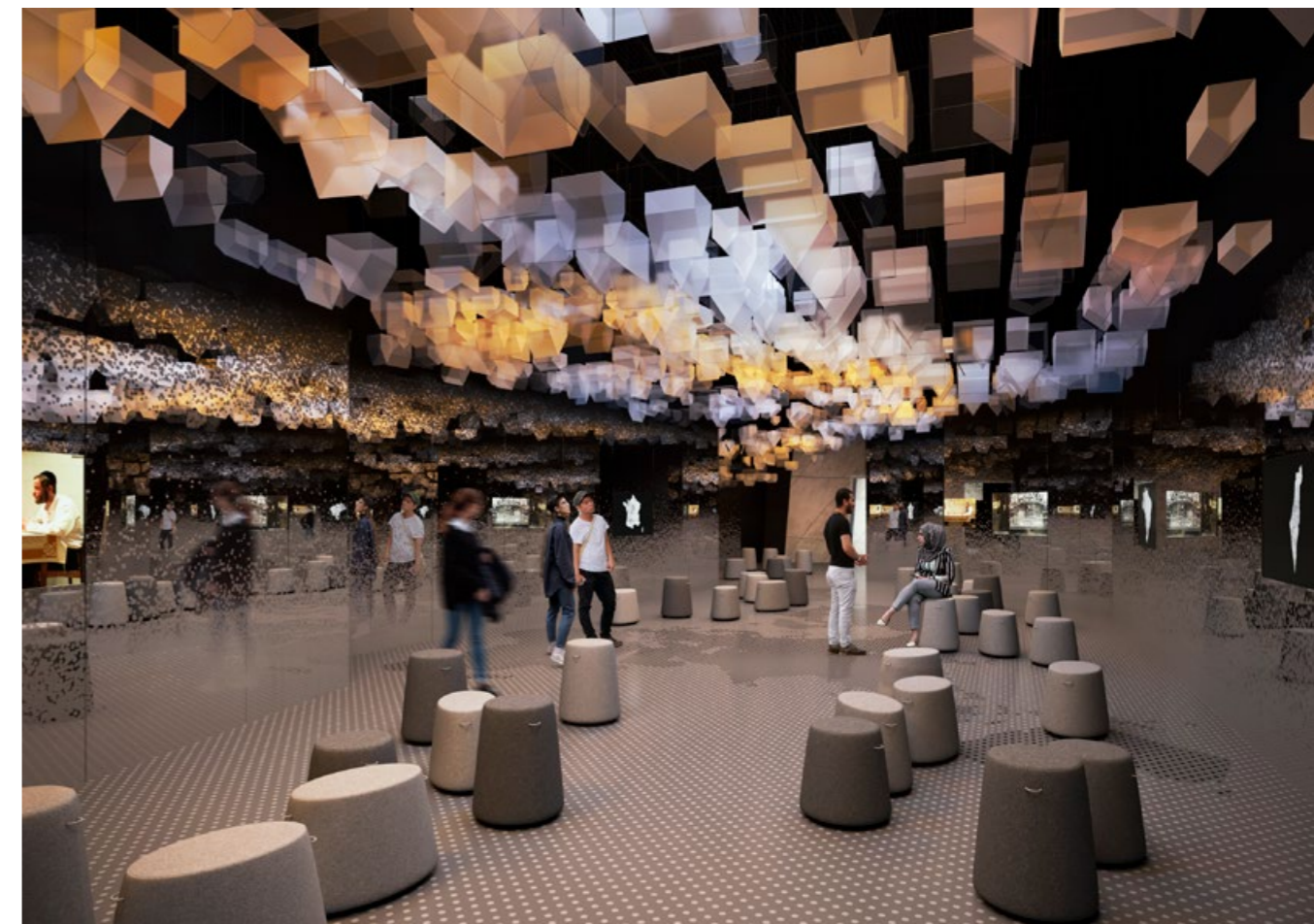


↑ Rok 2020 upłynął pod znakiem projektowania i budowy galerii „Dziedzictwo”, która ostatecznie została otwarta dla zwiedzających w pierwszych tygodniach 2021 roku. Galeria jest poświęcona kulturowemu dorobkowi polskich Żydów. Muzeum POLIN chce przypomnieć ludzi, których dokonania stały się dziedzictwem kolejnych pokoleń i nas dzisiaj. Galeria przedstawia niezwykle biografie 26 postaci, które reprezentują bardzo różne obszary działalności, a ich dorobek, ważny jest także dla cywilizacji światowej. Wspomniane biografie nie tylko prezentują ich osiągnięcia, ale przede wszystkim stanowią zwierciadła, w których odbijają się burzliwe wydarzenia historyczne. Ta konstelacja bohaterów tworzy zbiorowy portret polskich Żydów w całej jego różnorodności. Wystawie towarzyszy bogaty wirtualny program. W jego ramach powstało wiele filmów edukacyjnych, a w 2021 roku są planowane konferencje online, webinary, spacer edukacyjny i inne działania.

DARZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE: Association Européenne du Musée de l'Histoire des Juifs de Pologne POLIN, Zygmunt Rolat, David Berg Foundation, The Linda Frum and Howard Sokolowski Charitable Foundation, Fundacja Konrada Adenauera

W 2020 roku wystawa stała Muzeum POLIN wzbogaciła się o nową instalację „Inne getta”. Część wystawy stałej dotycząca Zagłady skupia się na historii getta warszawskiego, należy jednak pamiętać, że w czasie II wojny światowej Niemcy utworzyli na okupowanych polskich terytoriach około 600 gett. Pierwsze powstało już 8 października 1939 roku w Piotrkowie Trybunalskim. Najdłużej, bo do końca sierpnia 1944 roku, funkcjonowało getto w Łodzi. Przymusowych mieszkańców tych wydzielonych obszarów łączą traumatyczne doświadczenia izolacji, tęsknoty, codziennego lęku o własne życie i troski o bliskich. Nowa część ekspozycji, którą znajdziemy na antresoli w muzealnej galerii „Zagłada”, upamiętnia getta i zamkniętych w nich ludzi. Zwiedzający mogą obejrzeć osobiste pamiątki dokumentujące ich życie: listy, dzienniki oraz ich rysunki i szkice.

DARZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE: Fundacja Koret



↑ W 2020 roku, we współpracy z czołowymi polskimi designerami, powstał projekt plastyczny ekspozycji „Polscy Żydzi na świecie”. Ma być ona rozwinięciem i zwieńczeniem historii polskich Żydów, która jest pokazywana na wystawie stałej. Przeważająca część tysiącletniej historii prezentowanej w ośmiu galeriach jest umiejscowiona w Polsce, ale historia polskich Żydów wykracza daleko poza jej granice. Centralna przestrzeń wystawy stałej jest najbardziej odpowiednia do opowieści o Żydach pochodzących z Polski, którzy rozproszyli się po świecie. Chcemy opowiedzieć, dokąd wyjechali, co z sobą wzięli, jak odnaleźli się w innych, nieznanym sobie krajach, jak wyglądają miejsca, do których przybyli, a przede wszystkim — o ich związkach z Polską i historią polskich Żydów.

Wystawa oddziałująca na zwiedzających nowoczesnymi i niestandardowymi środkami będzie wyjątkowym narzędziem docierającym do Żydów pochodzących z Polski, a mieszkających na całym świecie. Będzie zachęcać ich do odnalezienia więzi łączących ich z dawną ojczyzną. Stowarzyszenie pozyskało w 2020 roku duży grant od Fundacji Koret z przeznaczeniem na produkcję galerii w najbliższych latach.

DARZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE: Taube Philanthropies, The Friend Family Foundation, Eric A. Benhamou, Fundacja Koret, John (z"l) i Jill Freidenrich, Stuart i Josie Shiff, Franklin i Catherine Johnson, Cathy i Jim Koshland, Roselyne Chroman Swig, Victor Smorgon Charitable Fund



Bolesław (Beniamin) Pacanowski, projekt scenografii dla ↑
Państwowego Teatru Żydowskiego im. E.R. Kamińskiej w Łodzi

↓ Fryderyk (Fryc) Kleinmann, rysunek z teki „Herszek z Ostropola”



↑ Stowarzyszenie wspiera rozwój kolekcji Muzeum. W latach 2017–2019 Muzeum POLIN realizowało kwerendy i poszukiwania oryginalnych obiektów związanych z życiem duchowym i religijnym polskich Żydów, z ich nowoczesną i bogatą kulturą. Poszukiwano również artystycznych świadectw żydowskiej obecności w Polsce i w diasporze. Muzeum — ze względu na obraną politykę gromadzenia zbiorów — poszukiwało zwłaszcza dzieł żydowskich artystów. W 2020 roku sfinalizowano zakup kilkudziesięciu dzieł sztuki autorstwa Józefa Gabowicza, Fryderyka Kleinmanna, Beniamina Pacanowskiego czy Natana Szpigla. Dodatkowo dzięki wsparciu Stowarzyszenia możliwa była konserwacja i opracowanie części zasobu muzealnego.

DARZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Koret, grant na cześć Tada Taube,
Lynne E. Goldberg i David M. Gross, Ronald S. Lauder



↑ We wszystkie projekty muzealne związane z rozwojem wystawy stałej jest zaangażowana prof. Barbara Kirshenblatt-Gimblett, główna kuratorka wystawy stałej, stanowisko imienia RONALDA S. LAUDERA. Jako kluczowa osoba w zespole, prof. Kirshenblatt-Gimblett jest główną kuratorką zarówno galerii „Dziedzictwo” jak i galerii „Polscy Żydzi na świecie”. Dodatkowo, wspiera ona także programy muzealne takie jak GEOP lub TISZ oraz działania fundraisingowe na rzecz Muzeum POLIN. Współpraca ta jest możliwa dzięki wsparciu Stowarzyszenia oraz hojnej darowiźnie RONALDA S. LAUDERA.

DARZYŃCA STANOWISKA GŁÓWNEGO KURATORA WYSTAWY STAŁEJ MUZEUM POLIN POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
RONALD S. LAUDER

W 2020 roku Stowarzyszenie zakończyło wielomiesięczny projekt, polegający na opracowaniu zabytków archeologicznych. Kilka tysięcy przedmiotów wydobytych z ziemi w czasie przygotowań do budowy Muzeum zostało nie tylko oczyszczonych, przepakowanych i szczegółowo opisanych, lecz także na mocy decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków przekazanych w depozyt do Muzeum POLIN. Stanowią one wyjątkowe ślady po przedwojennej dzielnicy północnej, po jej mieszkańcach, po ich życiu i Zagładzie. Potrzeba pokazaniu ich światu leżała u podstaw budowy wystawy czasowej „Tu Muranów”, która została otwarta w 2020 roku.

Projekt zrealizowany ze środków funduszu rozwoju Muzeum POLIN utworzonego przez Stowarzyszenie

II. Wystawy czasowe



⌘ Od września 2019 do lutego 2020 roku w Muzeum POLIN można było obejrzeć wystawę „Gdynia — Tel Awiw”. Była to wystawa nowatorska — nigdy dotąd żadne muzeum w Polsce czy w Izraelu nie pokusiło się o podobne wystawiennicze zestawienie. Choć o obu miastach powstaje coraz więcej publikacji, ich historie nie były dotąd porównywane. Wystawa pokazała, że te dwa miasta odegrały podobną rolę w historii swoich państw — Izraela i Polski, stając się podstawą budowy ich dwudziestowiecznej tożsamości. Zarówno Tel Awiw, pierwsze miasto hebrajskie założone w 1909 roku, jak i Gdynię, budowaną od 1919 roku, zdominowała architektura modernistyczna, będąca symbolem nowoczesności i pragnienia rozwoju. Wystawa powstała we współpracy z Muzeum Miasta Gdyni. Odwiedziło ją 44,6 tysiąca osób.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Jankilevitch Foundation, Sills Family Foundation,
The Louis and Anne Abrons Foundation,
Chris J. Frackiewicz

Rok 2020 upłynął także pod znakiem przygotowań do wystawy prac Wilhelma Sasnała. Artysta w swojej twórczości pokazuje puste miejsca po Żydach — zarówno w przeszłości, jak i dziś. Malarz wskazuje tę wyrwę i stawia niełatwe pytania o naszą indywidualną oraz zbiorową pamięć związaną z losem Żydów. Czy można się wstydzić i być dumnym jednocześnie? Polskie krajobrazy i polskie życiorysy są pełne niejednoznacznych zdarzeń — Sasnał przygląda się im, jednocześnie zostawiając widzowi przestrzeń do indywidualnej pracy z historią, losem, pamięcią oraz empatią. W ramach prac zmierzających do otwarcia wystawy wyłoniono jej kuratora, zamknięto jej koncepcję, scenariusz oraz listę obiektów. Rozpoczęto także prace nad publikacją towarzyszącą wystawie. Z powodu pandemii koronawirusa termin otwarcia wystawy został przełożony na 2021 rok.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Jankilevitch Foundation



↑ Wystawa „Tu Muranów” w Muzeum POLIN opowiadała historię dzielnicy, która niczym soczewka skupiła w sobie ostatnie 300 lat historii Polski i Warszawy. Przed II wojną światową Muranów był domem największej w Europie społeczności żydowskiej. Zagłada bezpowrotnie zniszczyła ten świat. Część mieszkańców zmarła w getcie z powodu głodu lub chorób, większość zginęła w obozie w Treblince, a przedwojenna dzielnica żydowska została zrównana z ziemią. Tuż po wojnie na terenie dzielnicy zalegały miliony metrów sześciennych gruzu. Dziś mieszkają tu ludzie pochodzący z różnych

stron Warszawy, Polski i świata. Do końca 2020 roku, z opowiedzianą na wystawie historią Muranowa zapoznało się 15,5 tysiąca osób, które odwiedziły Muzeum od 26 czerwca (z powodu pandemii Muzeum musiało przesunąć termin otwarcia z 16 kwietnia). Zakończenie wystawy zaplanowano na 22 marca 2021 roku.

Projekt zrealizowany ze środków funduszu rozwoju Muzeum POLIN

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Joseph Feingold

III. Wydarzenia kulturalne



Tegoroczny POLIN Music Festival został zainaugurowany przez przejmujący koncert „Dziewczęca orkiestra z Birkenau”, który powstał na zamówienie festiwalu. Program przygotowany przez dyrygentkę Martę Kluczyńską był oparty na repertuarze orkiestry obozowej. Libretto Patrycji Dołowy, stworzone ze wspomnień i wywiadów, było symbolicznym przywróceniem głosu członkiniom obozowej orkiestry — więźniarkom Auschwitz-Birkenau. Ponadto, w ramach trzech festiwalowych wieczorów (28.02–1.03), odbyło się sześć wydarzeń muzycznych: koncert kameralny z utworami żydowskich kompozytorów XX wieku, premierowy koncert tria Bastarda z programem „Nigunim” oraz „Żydowskie tango” w wykonaniu Orkiestry NFM Leopoldinum, skrzypka Michaela Guttmana oraz bandoneonisty i kompozytora JP Jofre. Nowatorskim przedsięwzięciem był koncert

przyjazny sensorycznie, skierowany do rodzin z dziećmi z autyzmem. W festiwalowych koncertach udział wzięło 1600 słuchaczy. Poza festiwalem ważnym wydarzeniem minionego roku była premiera wydawnictwa „Polskie tango hebrajskie” — bogato ilustrowanej historii żydowskich autorów tang w przedwojennej Polsce wraz z dwiema płytami audio z wydanymi przez Syrena Rekord polskimi tangami w języku hebrajskim, przeznaczonymi do dystrybucji w rodzającym się państwie żydowskim. Wydawnictwo spotkało się z uznaniem krytyków, m.in. z radiowej Trójki, portali Onet.pl czy Culture.pl.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Jankilevitsch Foundation, Ambasada Kanady,
Association Européenne du Musée de l'Histoire
des Juifs de Pologne POLIN



↑ Pianista i kompozytor Marcin Masecki oraz trzykrotnie nominowany do nagrody Grammy wirtuoz mandoliny Mike Marshall, wykonali 13 grudnia napisany na zamówienie Muzeum POLIN utwór — hołd złożony przedwojennej żydowskiej orkiestrze mandolinowej z Góry Kalwarii, w języku jidysz nazywanej Ger. Towarzyszyła im Ger Mandolin Orchestra — międzynarodowa orkiestra mandolinowa powstała dla upamiętnienia przedwojennego zespołu. Mandolina zajmuje szczególne miejsce w historii polskiej

i żydowskiej kultury muzycznej. Orkiestry mandolinowe nie tylko grały do tańca, lecz także towarzyszyły pierwszym robotniczym demonstracjom. Nauka gry na mandolinie była często elementem programu nauczania w szkołach jidysz. Instrument był też jednym z niewielu środków ekspresji muzycznej dostępnych dla kobiet w przedwojennych społecznościach żydowskich.

DARCYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Jankilevitsch Foundation

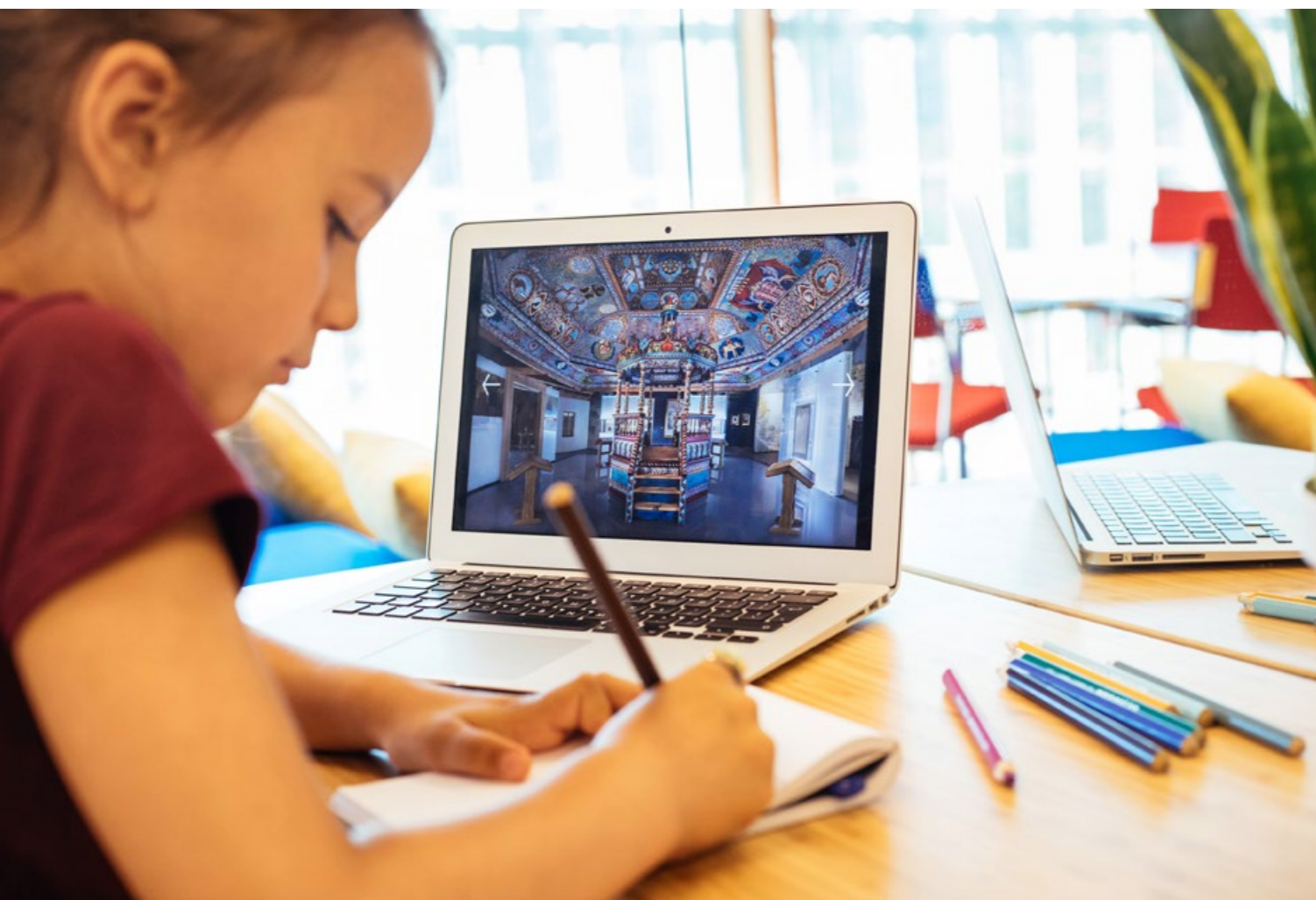


↑ Od 2015 roku Muzeum POLIN we współpracy ze Stowarzyszeniem przyznaje przyznają Nagrodę POLIN osobom, organizacjom lub instytucjom działającym na rzecz ochrony pamięci o historii polskich Żydów. Laureatem ubiegłorocznej edycji został Paweł Kulig, który od ośmiu lat opiekuje się Nowym Cmentarzem Żydowskim w Łodzi, a od roku jest prezesem stowarzyszenia Strażnicy Pamięci, działającego na rzecz ochrony żydowskiego dziedzictwa kulturowego i historycznego Łodzi. Zwycięzca konkursu otrzymał nagrodę pieniężną w wysokości 20 tysięcy złotych. Kapituła konkursu przyznała również wyróżnienia, po 10 tysięcy złotych, Justynie Biernat i Stowarzyszeniu Krotchwile. Pochodząca z Tomaszowa

Mazowieckiego Justyna Biernat od lat chroni pamięć o tomaszowskich Żydach, działając na polu kulturalnym i naukowym. Na stronie fundacji Pasaże Pamięci, której jest założycielką, publikuje dwujęzyczne teksty poświęcone żydowskiej historii Tomaszowa. Z kolei Stowarzyszenie Krotchwile działa na terenie Wielkopolski, gdzie popularyzuje wiedzę o historii i kulturze żydowskiej, prowadząc projekty edukacyjne skierowane do młodzieży i dorosłych.

DARCYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Jankilevitsch Foundation, Tomek Ulatowski,
Odette and Nimrod S. Ariav Foundation,
anonimowy darczyńca

IV. Projekty edukacyjne

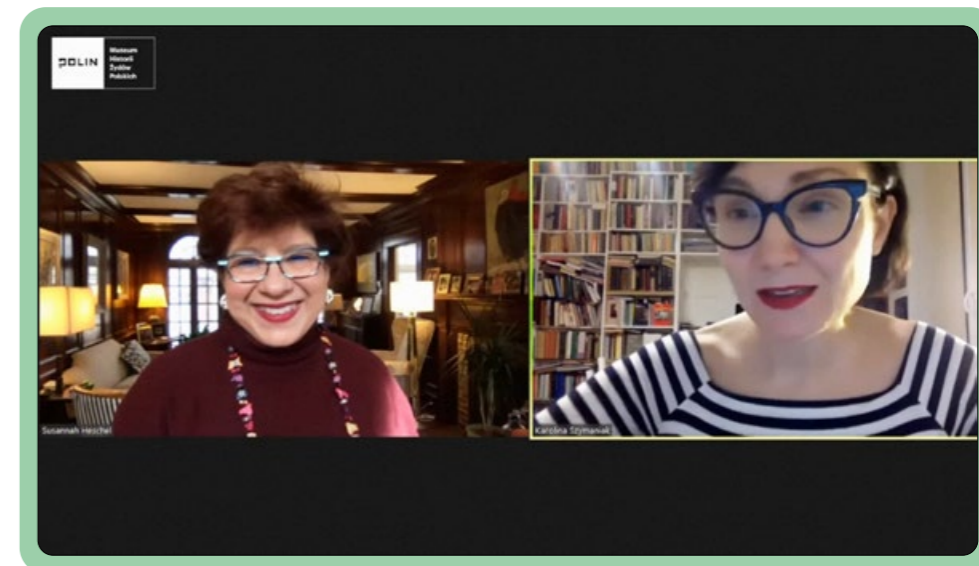


↑ W ubiegłym roku program dla rodzin realizowano w Miejscu Edukacji Rodzinnej U króla Maciusia. W czasie, gdy Muzeum było otwarte odwiedziło je wraz z opiekunami 3114 dzieci. Zrealizowano w tym czasie 9 stacjonarnych warsztatów rodzinnych dla blisko 300 osób oraz wydarzenie specjalne z okazji święta Purim. W związku z pandemią wiele działań musiało zostać przeniesionych do internetu.

Zainicjowano nowy cykl „Żydowskie opowieści”, zorganizowano dla blisko 500 dzieci Dzień Dziecka oraz Chanukę. Choć nic nie zastąpi bezpośredniego kontaktu, to dzięki obecności w wirtualnym świecie Miejscu Edukacji Rodzinnej dotarło do zupełnie nowych grup odbiorców.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Rodziny Parasol

V. Działalność naukowa, edukacyjna i popularyzacja wiedzy



↗ Misją programu Global Education Outreach Program (GEOP) jest promowanie studiów nad historią i kulturą Żydów polskich na arenie międzynarodowej, przez wspieranie badań i wymiany naukowej. Muzeum POLIN, dzięki współpracy z ośrodkami akademickimi i badawczymi w Polsce, Europie, Ameryce Północnej, Izraelu, Rosji i Australii, jest prężnie rozwijającym się centrum wiedzy i debaty naukowej. Program skierowany do naukowców w różnych stadiach kariery finansuje ich pobyty badawcze, seminaria, wykłady gościnne, konferencje oraz warsztaty. Mogą wziąć w nim udział przedstawiciele różnych dziedzin: historii, nauk politycznych, literatury, historii sztuki, muzykologii, teatrologii, filozofii, religii, socjologii, antropologii i prawa. W 2020 roku program prawie w całości przeniósł się do sieci. Odbyło się dziewięć spotkań w ramach seminarium doktorskiego, w których wzięli udział doktoranci i badacze z całego kraju. Zorganizowano międzynarodową konferencję online „In the Radiance of the Vilna Gaon: History of Lithuanian”,

z udziałem 100 uczestników z ośmiu krajów. Ze względów bezpieczeństwa, międzynarodową konferencję „What’s New, What’s Next? Innovative Methods, New Sources, and Paradigm Shifts in Jewish Studies” przeniesiono na 2021 rok i zaplanowano serię wydarzeń towarzyszących, które odpowiadają na obecne problemy studiów żydowskich. W 2020 nagrano osiem podcastów w ramach serii „What’s New, What’s Next? Jewish Studies in the time of pandemic”. Podcasty dostępne na platformie Spotify mierzyły się z tematyką żydowskich odpowiedzi na epidemię — w kontekście historycznym i współczesnym. W ramach wydarzeń towarzyszących konferencji uruchomiono także cykl dyskusji o nowych wydawnictwach, ważnych z perspektywy studiów żydowskich. Mimo pandemii realizowano pobyty badawcze w formule online.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Taube Philanthropies,
The William K. Bowes, Jr. Foundation



„... WIADOMOŚĆ TA
SPADŁA JAK GROM”
80. ROCZNICA
ZAMKNIĘCIA GETTA
WARSZAWSKIEGO



↑ Centrum Informacji Historycznej Muzeum POLIN to miejsce dla osób, które szukają swoich korzeni lub pragną pogłębić wiedzę o historii Żydów ze swojej miejscowości. Doświadczeni pracownicy centrum pomagają przeprowadzić badania genealogiczne i kwerendy źródłowe, informując, jak dbać o dziedzictwo materialne Żydów, służą wskazówkami historycznymi. W ubiegłym roku centrum obsłużyło 567 gości, odpowiedziało mejlowo na 652 zapytania. Ponadto udostępniło 15 tysięcy rekordów genealogicznych z Wirtualnego Sztetla w bazie JRI-Poland, w siedzibie muzeum zaś 4400 nagrań z Fortunoff Video Archive for Holocaust Testimonies. Rozpoczęto również przygotowania do odpłatnej oferty genealogicznej online.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Tomek Ulatowski i Ygal Ozechov, Taube Philanthropies;
The William K. Bowes, Jr. Foundation

Marian Turski przekazał Muzeum POLIN imponujące zbiory biblioteczne. Wśród kilku tysięcy tysięcy zgromadzonych publikacji można odnaleźć podstawowy kanon literatury naukowej, popularnej i pięknej, będący świadectwem pamięci o polskich Żydach. Wieloletnie sumienne kolekcjonowanie zarówno tych najważniejszych, jak i niszowych wydawnictw zaowocowało zbiorem wolumenów, z których część jest dziś dostępna tylko w największych światowych bibliotekach. Zbiory biblioteczne Haliny Paszkowskiej i Mariana Turskiego będą doskonałym materiałem do pracy dla humanistów interesujących się żydowską historią, kulturą i polityką. Przekazanie wydawnictw do Muzeum zostało podzielone na kilka etapów ze względu na konieczność przeprowadzenia prac konserwacyjnych oraz wymóg wprowadzenia informacji o zbiorach do systemu bibliotecznego. Zaraz po zakończeniu prac czytelnicy Muzeum POLIN uzyskają dostęp do zbiorów. Część książek (około 7000) trafi do innych bibliotek żydowskich i muzealnych.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Irene Kronhill-Pletka

↑ 6 listopada 1940 roku u wylotów ulic prowadzących do utworzonej przez Niemców „żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej” stanęły uzbrojone stráže. Ta symboliczna data wyznacza utworzenie największego getta w okupowanej Europie. 80. rocznica tego wydarzenia stała się przyczynkiem do zorganizowania konferencji naukowej: „... wiadomość ta spadła jak grom”. Celem konferencji było przyjrzenie się uwarunkowaniom związanym z powstaniem getta warszawskiego. Czołowi polscy badacze Zagłady (m.in. prof. Jacek Leociak, prof. Szymon Rudnicki) omówili zmieniające się niemieckie plany i działania, dylematy ludności żydowskiej oraz postrzeganie gettoizacji przez Żydów i ich polskie otoczenie.

Projekt sfinansowany m.in. ze środków Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny zgromadzonych w Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN

Zaplanowana na 2020 rok, kolejna już, edycja Greenberg Family International Internship niestety nie mogła się odbyć z powodu pandemii. Na 2021 rok przygotowaliśmy jednak miejsca dla studentów uczelni wyższych, którzy pragną wziąć udział w programie stażowym w Muzeum POLIN. Przez osiem tygodni uczestnicy programu będą pracować nad projektami, które odpowiadają ich zainteresowaniom i kwalifikacjom, a także potrzebom instytucji. W 2021 roku stażyści będą mogli włączyć się w prace działów: edukacji, badań i komunikacji. Każdy z uczestników programu otrzyma stypendium w wysokości 10 tysięcy złotych brutto, które pozwoli pokryć koszty podróży oraz utrzymania w Warszawie. Staż odbędzie się między 1 czerwca a 31 października 2021 roku.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Foundation for the Preservation of the History of Jewish People in the Pale of Settlement

VI. Promocja Muzeum POLIN



↑ Przeniesienie znacznej części funkcjonowania różnorodnych instytucji kultury do świata wirtualnego skutkuje tym, że coraz trudniej jest się przebić z własną ofertą do odbiorcy. W związku z tym Stowarzyszenie przeznaczyło środki finansowe na promocję Muzeum POLIN w internecie. Szeroko zakrojone kampanie promocyjne oraz pozycjonowanie Muzeum POLIN w najpopularniejszej wyszukiwarce

internetowej pozwoliło nam dotrzeć do dziesiątek tysięcy nowych odbiorców, do których trudno byłoby dotrzeć w świecie rzeczywistym.

Projekt sfinansowany ze środków Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny zgromadzonych w Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN oraz dzięki grantowi Google dla organizacji non profit



↑ W ubiegłym roku Stowarzyszenie przygotowało kampanię „Wspólne korzenie”. Była to kampania informacyjno-edukacyjna poświęcona tysiącletniej historii polskich Żydów i polskim korzeniom państwa Izrael. W jej ramach przygotowano sześć filmów: pięć wirtualnych eksperckich spacerów po wystawie stałej Muzeum POLIN i najciekawszych z perspektywy Izraelczyków miejscach w Warszawie, a także jeden spot wprowadzający do tematyki kampanii. Filmy opublikowane w serwisach YouTube i Facebook obejrzano łącznie 409 tysięcy razy. W ramach kampanii przeprowadzono także serię spotkań edukacyjnych dla trzech grup odbiorców. Spotkania, ze względu na sytuację pandemiczną, odbyły się w formie online. Pierwszą grupę stanowiło 30 dyrektorów izraelskich szkół średnich, którzy odpowiadają za przygotowanie programów wycieczek swoich uczniów do Polski. Webinary były poświęcone najefektywniejszym formom edukacji młodzieży izraelskiej z obszaru

wspólnej, polsko-żydowskiej historii. Drugą grupę stanowili przewodnicy izraelscy odwiedzający Polskę z grupami młodzieży. W webinarach, które opowiadały m.in. o wątkach wystawy stałej Muzeum POLIN z perspektywy współczesnego Izraelczyka, wzięło łącznie udział 49 izraelskich przewodników (niemal dwa razy więcej, niż początkowo zakładano). Ostatnią grupę stanowiła młodzież z Polski i Izraela. Podczas webinarów młodzież odkrywała punkty wspólne dla obu narodów i kultur. Spotkania pozwoliły nie tylko na poszerzenie wiedzy o polsko-żydowskim dziedzictwie, lecz także na zawarcie międzynarodowych znajomości i budowę relacji.

Projekt sfinansowany ze środków Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny zgromadzonych w Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN oraz współfinansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie „Dyplomacja publiczna 2020”



Paweł Śpiewak wprowadził Żydowski Instytut Historyczny w nową erę, zapewniając mu lata rozwoju w zakresie wystawienniczym, naukowym i cyfrowym. Dziękujemy za lata współpracy i wspólny wysiłek na rzecz instytucji, która jest depozytariuszem naszego wspólnego skarbu — Archiwum Ringelbluma.

Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma

02

Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma jest jedną z najważniejszych na świecie placówek naukowo-badawczych zajmujących się dziejami Żydów od wieków zamieszkujących Polskę i Europę Środkowo-Wschodnią. Od ponad 70 lat wypełnia misję polegającą na gromadzeniu, dokumentacji i upowszechnianiu wiedzy o historii i dziedzictwie tysiącletniej obecności Żydów na ziemiach polskich, ze szczególnym naciskiem na wydarzenia związane z Holocaustem i jego konsekwencjami. Jednym z najważniejszych zadań Instytutu jest dbanie o spuściznę żydowską przechowywaną w jego archiwum — przede wszystkim wszechstronna opieka nad zbiorami Stowarzyszenia, w tym nad Podziemnym Archiwum Getta Warszawy, zwanym Archiwum Ringelbluma.

Instytut to również największy w Polsce zespół naukowy zajmujący się żydowskim dziedzictwem i językiem jidysz. Członkowie poszczególnych pracowni badają i opracowują zbiory zgromadzone w archiwum i bibliotece, a także są autorami publikacji poświęconych żydowskiej historii i kulturze. Instytut angażuje się w projekty kulturalne, organizuje seminaria i spotkania edukacyjne, prowadzi wydawnictwo, tworzy ekspozycje tematyczne (artystyczne, fotograficzne, historyczne i związane ze świętami żydowskimi), a także wystawy plenerowe. W 2017 roku Instytut i Stowarzyszenie powołały PROGRAM ONEG SZABAT, którego misją jest upowszechnienie wiedzy o Archiwum Ringelbluma na świecie. Sercem programu jest stała wystawa „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”, poświęcona Archiwum Ringelbluma i grupie Oneg Szabat.

Archiwum Ringelbluma znajduje się w historycznym budynku przy ul. Tłomackie 3/5 w Warszawie należącym do Stowarzyszenia. Budynek jest nieodpłatnie udostępniany Instytutowi. Przed II wojną światową mieściła się w nim Główna Biblioteka Judaistyczna i Instytut Nauk Judaistycznych jako część kompleksu Wielkiej Synagogi na Tłomackim. To w tym budynku w czasie wojny odbywały się spotkania grupy Oneg Szabat (hebr. radość soboty). Budynek przetrwał wojnę, ale podłoga historycznego holu głównego do dzisiaj nosi ślady ognia jako znak pamięci likwidacji warszawskiego getta. Jej kompleksowa konserwacja została przeprowadzona w 2016 roku. Na fasadzie budynku odtworzono historyczny napis w języku polskim i hebrajskim: Główna Biblioteka Judaistyczna. Przed otwarciem stałej ekspozycji przestrzeń historyczna gmachu została kompleksowo zrewitalizowana w ramach współpracy Instytutu i Stowarzyszenia.

Droży Państwo,

działania wszystkich instytucji zajmujących się tematyką żydowską — zarówno w Warszawie, jak i w Polsce — wymagają wielkiego zaangażowania: pamięć trwa mimo symbolicznej ilościowo obecności społeczności żydowskich.

Z tym większym zaangażowaniem Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, będąc kontynuatorem powojennych organizacji, a jednocześnie państwową instytucją kultury, osiąga swoje cele przez upamiętnianie, edukację, badania historyczne i szerzenie wiedzy o tej społeczności.

Pamięć o zamordowanym narodzie jest dla nas przykazaniem i misją.

Realizujemy ją dzięki Ministerstwu Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, a także innym organizacjom społecznym wspierającym nasze działania.

Jesteśmy wdzięczni wszystkim indywidualnym darczyńcom i instytucjom widzącym sens w krzewieniu wiedzy o Żydach w Polsce. Podkreślenia wymaga rola Taube Philanthropies i Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny, dzięki którym działania Instytutu są dużo szersze i mają większy zasięg edukacyjny. Przyglądając się dorobkowi Instytutu w okresie ostatnich kilku lat, przede wszystkim pragnę wyrazić słowa uznania dla twórców i zespołu PROGRAMU ONEG SZABAT, który już od ponad trzech lat upowszechnia Archiwum Ringelbluma za pomocą projektów naukowych, wystawienniczych, edukacyjnych, wydawniczych i innych. Dzięki ich wytrwałości i zaangażowaniu spuścizna Emanuela Ringelbluma, patrona Żydowskiego Instytutu Historycznego, trafia do odbiorców z całego świata.

Wiele już zrobiliśmy, ale jeszcze więcej przed nami. Rola tego programu nie kończy się bowiem na konserwacji, opracowaniu i udostępnianiu dokumentów Archiwum Ringelbluma — ma kolosalne znaczenie w procesie edukacji młodego pokolenia, w przeciwdziałaniu postawom antysemickim, badaniach naukowych na temat Zagłady. Wszystko to zobowiązuje i mobilizuje do jeszcze większego wysiłku w nadchodzącym roku.

Przetłumaczenie pełnej edycji Archiwum Ringelbluma na język angielski jest naszym zadaniem priorytetowym. W 2020 roku oddaliśmy w Państwa ręce publikację „Oyneg Shabes. People and Works” (Ludzie i prace Oneg Szabat) oraz kontynuujemy prace nad kolejnymi tomami. Nakładem wydawnictwa Instytutu ukazały się również: popularne wydanie „Stosunków polsko-żydowskich w czasie II wojny światowej” Emanuela Ringelbluma, przewodnik po wystawie stałej „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu” oraz publikacja popularnonaukowa „Archiwum ważniejsze niż życie. Losy Żydów polskich w czasie II wojny światowej w dokumentach konspiracyjnej grupy Oneg Szabat” w języku polskim i angielskim.

Mimo sytuacji pandemicznej nie zwolniliśmy tempa, jeśli chodzi o projekty edukacyjne — w siedzibie ŻIH odbyły się kolejne edycje dwudniowych seminariów dla nauczycieli — Akademii Oneg Szabat. Kontynuujemy wieloletni interdyscyplinarny projekt naukowy opracowania wirtualnej encyklopedii getta warszawskiego, prowadzimy seminaria i warsztaty online, rozwijamy portal edukacyjny Delet umożliwiający m.in. dostęp do kolejnych tomów pełnej edycji Archiwum Ringelbluma w języku polskim i angielskim, dokumentów Archiwum oraz Polskiego Słownika Judaistycznego. Zainicjowaliśmy również serię podcastów o Archiwum i grupie Oneg Szabat skierowanych do słuchaczy zagranicznych.

Dziękując wszystkim osobom zaangażowanym, a także swoim poprzednikom, pragnę zachęcić do współpracy przy upowszechnianiu dorobku Żydowskiego Instytutu Historycznego. To nasze wielkie, wspólne zadanie.

MONIKA KRAWCZYK

dyrektor Żydowskiego Instytutu Historycznego
im. Emanuela Ringelbluma



PROGRAM ONEG SZABAT



PROGRAM ONEG SZABAT został powołany w 2017 roku przez Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce oraz Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, by kontynuować misję Emanuela Ringelbluma i jego współpracowników — ocalenia pamięci o polskich Żydach.

W 2020 roku obchodziliśmy trzecie program. Z tej okazji zostały zorganizowane dwa międzynarodowe webinary poświęcone roli, jaką w zachowaniu pamięci o Holokauście odgrywa Podziemne Archiwum Getta Warszawy, a także tłumaczeniu jego pełnej edycji na język angielski. Zainicjowaliśmy też serię podcastów o Archiwum i grupie Oneg Szabat skierowanych do słuchaczy zagranicznych. Premierowy podcast opowiadał o Emanuelu Ringelblumie, kolejny o rabinie Kalmanie Szapirze.

Program wciąż się rozwija, pozyskiwani są nowi współpracownicy, którzy kontynuują dzieło zachowania i upowszechnienia Archiwum Ringelbluma w ramach prowadzonych w Instytucie prac badawczych, archiwizacyjnych i konserwatorskich, a także działalności wystawienniczej i edukacyjnej, tłumaczenia pełnej edycji Archiwum Ringelbluma, organizacji wydarzeń kulturalnych, udostępnienia w internecie dokumentów i opracowań poświęconych twórcom Podziemnego Archiwum Getta Warszawy.

Działania w ramach PROGRAMU ONEG SZABAT zrealizowane w 2020 roku

I. Wystawy



↑ Wystawa stała „Czego nie mogliśmy wykrzyzczyć światu” mimo trudności związanych z pandemią COVID-19 i tymczasowego zamknięcia Instytutu dla zwiedzających, cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem — zobaczyło ją już około 25 tysięcy osób. W ubiegłym roku została przygotowana ścieżka w języku polskim i angielskim do audioprzewodnika po wystawie stałej w aplikacji Explainit, która będzie dostępna już wkrótce dla zwiedzających. Planowane jest dodanie ścieżki w języku hebrajskim. Ukazał się również przewodnik po wystawie stałej „Czego nie mogliśmy wykrzyzczyć światu”.

Z radością i dumą możemy również poinformować, że zostało podpisane porozumienie z NS-Dokumentationszentrum München dotyczące wystawy poświęconej Oneg Szabat, która zostanie otwarta w 2022 roku w Monachium. Zapoczątkuje ona realizację koncepcji wystawy podróżującej, która będzie propagować idee przyświecające Emanuelowi Ringelblumowi i pokazywać „historię Holokaustu w momencie zerowym”.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Koret

II. Publikacja Archiwum Ringelbluma

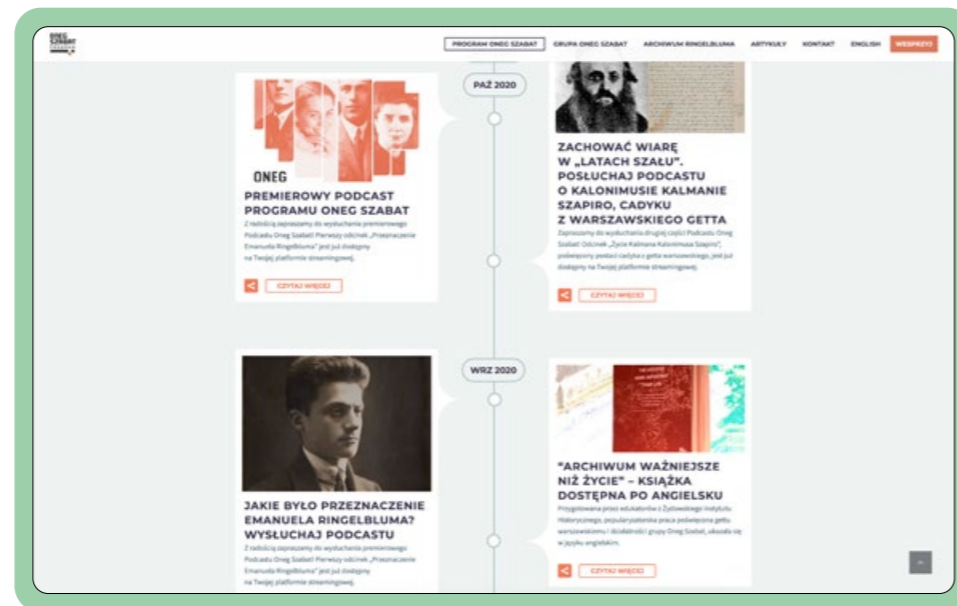


↑ Przetłumaczenie wszystkich tomów pełnej edycji Archiwum Ringelbluma na język angielski oraz opublikowanie ich online jest niezwykle ważnym elementem PROGRAMU ONEG SZABAT. Przekłady z języków oryginalnych: polskiego, jidysz, hebrajskiego i niemieckiego, są dokonywane we współpracy z naukowcami i badaczami z całego świata.

Na początku 2020 roku ukazał się trzeci tom zatytułowany „Oyneg Shabas. People and Works” oraz przygotowano do druku kolejne tomy: „Children — clandestine education in the Warsaw Ghetto”, „The last stage of resettlement is death: Pomiechówek, Chełmno on the Ner, Treblinka”, a także kontynuowano prace nad kolejnymi częściami. W ramach polskiej edycji zostały wydane tomy: „Uzupełnienia. Dokumenty, rejestry, aneksy oraz „Wykaz sygnatur dokumentów z Archiwum Ringelbluma”.

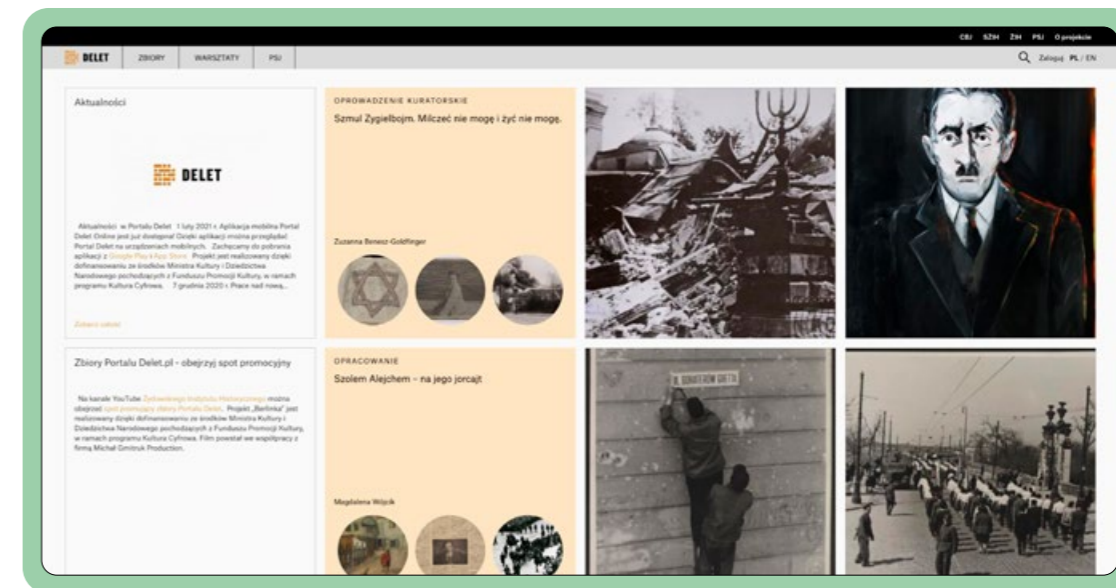
DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Tad Taube i Taube Philanthropies

III. Udostępnienie Archiwum Ringelbluma w Internecie



↑ Strona www.onegszabat.org informująca o grupie Oneg Szabat i Archiwum Ringelbluma, a także pozyskująca środki na rozwój programu, była systematycznie uzupełniana o nowe treści. Cieszy się dużą popularnością — regularnie pojawiające się publikacje w językach polskim i angielskim budzą zainteresowanie czytelników z całego świata. Są to artykuły biograficzne o członkach grupy Oneg Szabat, opracowania ważnych tematów z historii powstania Archiwum Ringelbluma, prezentacja publikacji książkowych z nim związanych oraz opisy działań podjętych w ramach programu. Warto przy tym zaznaczyć, że w artykułach wykorzystano obszerne fragmenty oryginalnych tekstów z Archiwum, dzięki czemu część z nich została po raz pierwszy przetłumaczona na język angielski.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Koret



W Żydowskim Instytucie Historycznym jest kontynuowany wieloletni interdyscyplinarny projekt naukowy opracowania wirtualnej encyklopedii getta warszawskiego. Będzie ona stanowić syntezę wszystkich prac nad pełną edycją Archiwum Ringelbluma. Wejdą do niej również inne kolekcje archiwalne przechowywane w Instytucie oraz opublikowane materiały źródłowe i wspomnieniowe dotyczące getta warszawskiego i Zagłady. Do dyskusji nad określeniem wstępnej listy haseł — która ma liczyć około dwóch tysięcy pozycji — zostali zaproszeni wybitni badacze tematu. Encyklopedia zostanie udostępniona na portalu Delet. Obecnie zostało opracowanych ponad 500 haseł.

Projekt wirtualnej encyklopedii getta warszawskiego jest finansowany przez Ministerstwo Nauki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki

↑ Berlinka to zwyczajowa nazwa ikonograficznego archiwum przedwojennego Muzeum Żydowskiego w Berlinie. 3000 kart z tej kolekcji zostanie zdigitalizowane i udostępnione na portalu edukacyjnym Delet. Zbiór ten jest jedną z najciekawszych i najcenniejszych kolekcji znajdujących się w posiadaniu Stowarzyszenia w depozycie Żydowskiego Instytutu Historycznego. W kilkudziesięciu kartonowych pudłach jest przechowywany prawdziwy skarb — plansze, na których były umieszczane reprodukcje i fotografie, a także oryginalne dzieła artystów. Każda plansza jest też opatrzona krótkim opisem. W roku 2020 zakończyliśmy dwuletni projekt digitalizacyjny kolekcji Berlinka.

Projekt zrealizowano ze środków własnych Stowarzyszenia oraz dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Kultura Cyfrowa 2019

IV. Działania edukacyjne

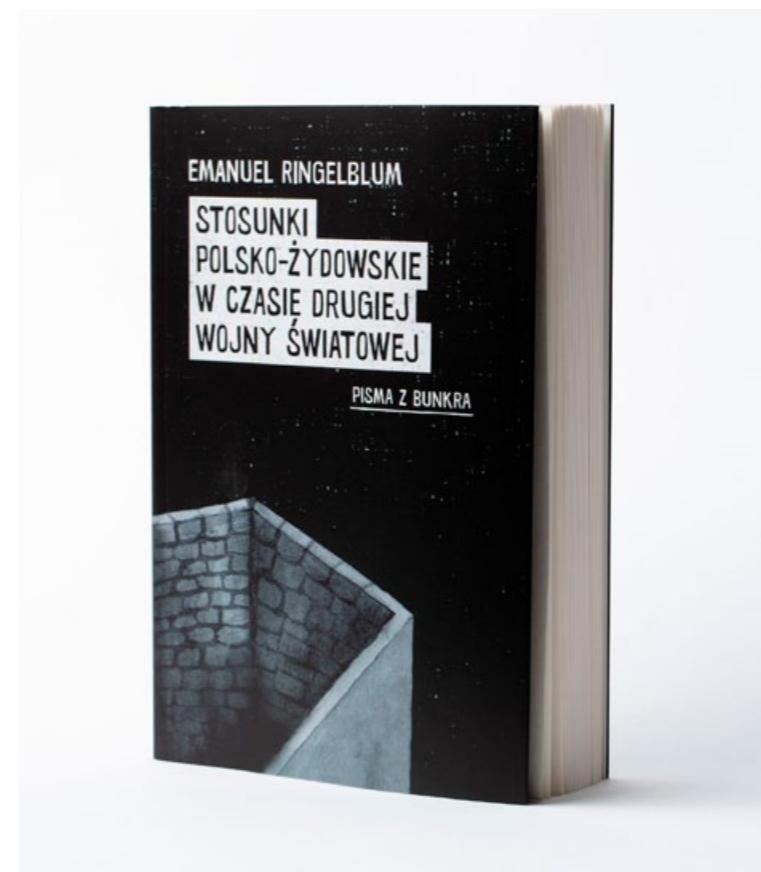


W programie przykładamy dużą wagę do edukacji, szczególnie młodzieży. Pragniemy dotrzeć do jak największego grona uczniów i nauczycieli z Polski i zagranicy. Naszym zadaniem — jako bezpośrednich spadkobierców i opiekunów Archiwum Ringelbluma — jest nie tylko przekazanie wiedzy na temat grupy Oneg Szabat i zgromadzonych przez nią świadectw, lecz także pozyskiwanie wśród młodych ludzi — przedstawicieli nowego pokolenia ambasadorów tej wielkiej misji. Osób, które wspólnie z nami będą upowszechniać wiedzę o Podziemnym Archiwum Getta Warszawy.

W siedzibie Żydowskiego Instytutu Historycznego odbyły się kolejne edycje akademii dla nauczycieli — Akademii Oneg Szabat — dwudniowych seminariów, w których wzięli udział edukatorzy i lokalni aktywiści zaangażowani w realizację projektów związanych z tematyką żydowską oraz zagadnieniami dotyczącymi wielokulturowości i tolerancji. Prowadzono również warsztaty edukacyjne, wykłady i spacerki, m.in. spotkanie online z przedstawicielami argentyńskiego Marszu Żywych, podczas którego zaprezentowano założenia PROGRAMU ONEG SZABAT.

↑ Została opublikowana książka popularnonaukowa poświęcona grupie Oneg Szabat w dwóch językach: polskim — „Archiwum ważniejsze niż życie. Losy Żydów polskich w czasie II wojny światowej w dokumentach konspiracyjnej grupy Oneg Szabat”, i angielskim „The Archive More Important Than Life. The fate of Polish Jews during World War II in the documents of the Oneg Shabbat clandestine group”. Publikacje ukazały się zarówno w wersji papierowej, jak i w formie ebooków.

V. Genealogia



↑ Prócz publikacji edukacyjnych i przewodnika po wystawie stałej w ramach PROGRAMU ONEG SZABAT ukazało się popularne wydanie „Stosunków polsko-żydowskich w czasie II wojny światowej” Emanuela Ringelbluma.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE: Fundacja Koret



↑ Od ponad 20 lat Dział Genealogii Żydowskiego Instytutu Historycznego zajmuje się historią rodzin żydowskich w Polsce. Dzięki wieloletniemu doświadczeniu oraz dostępowi do zbiorów Stowarzyszenia zdeponowanych w Instytucie pracownicy działu pomagają zainteresowanym osobom odtworzyć zaginione fragmenty historii rodzinnych, odnaleźć ślady obecności najbliższych, a także połączyć krewnych żyjących dzisiaj w różnych częściach świata.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE: Tad Taube i Taube Philanthropies

VI. Zbiory



➤ W 2020 roku rozpoczęły się prace nad budową nowego magazynu dla Archiwum Ringelbluma wraz z modernizacją systemu wentylacyjnego pozostałych magazynów archiwalnych. Dzięki temu wszystkie dokumenty i materiały zebrane przez grupę Oneg Szabat — wpisane w 1999 roku na listę „Pamięć Świata” UNESCO — będą przechowywane zgodnie z najwyższymi światowymi standardami bezpieczeństwa. Remont pomieszczeń przyczyni się do zabezpieczenia cennych archiwaliów i poprawi standard techniczny budynku dawnej Głównej Biblioteki Judaistycznej. Był to pierwszy etap szeroko zakrojonych prac remontowych, które są planowane w kolejnych latach.

Projekt zrealizowano ze środków własnych Stowarzyszenia oraz dzięki dofinansowaniu Tada Taube i Taube Philanthropies

W ramach współpracy Stowarzyszenie wsparło działania statutowe Instytutu, w tym prace związane z opracowaniem merytorycznym zgromadzonych w budynku dawnej Głównej Biblioteki Judaistycznej przy ul. Tłomackie 3/5 w Warszawie zbiorów archiwalnych i bibliotecznych oraz ich digitalizację. Na ten bezcenny zasób składają się kolekcje będące częścią spuścizny narodu żydowskiego: archiwalia, niektóre pochodzące już z połowy XVII wieku, księgozbiór liczący około 80 tysięcy woluminów oraz liczne obrazy, grafiki, plakaty, rzeźby, przedmioty rzemiosła artystycznego, fotografie i wiele, wiele innych. Do najcenniejszych należy Podziemne Archiwum Getta Warszawskiego, tzw. Archiwum Ringelbluma. Ta spuścizna jest w sensie moralnym własnością wszystkich Żydów.

DARCZYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Tad Taube i Taube Philanthropies

DARCZYŃCY PROGRAMU ONEG SZABAT:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Tad Taube i Taube Philanthropies
- Ledor Wador Foundation
- Fundacja Koret
- The Azrieli Foundation
- The Gerald Schwartz and Heather Reisman Foundation
- Fundacja Rodziny Rozen
- Jewish Federation of Canada — UIA
- Freddy Hancock
- Hermione Foundation
- Claims Conference
- 61 darczyńców, którzy wsparli projekt, wspominając Halinę Paszkowską-Turską
- anonimowi darczyńcy



Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele,

miniony 2020 rok przyniósł nam wszystkim wiele nowych doświadczeń i zmian. Przede wszystkim uświadomił nam własną kruchość, drwił z naszych planów, wielu z nas znalazło się w bardzo trudnej sytuacji. Pamiętam pierwsze reakcje na informacje o pandemii COVID-19 — niedowierzanie, strach o siebie i bliskich. Zaczęliśmy obawiać się siebie wzajemnie, założyliśmy maseczki i rękawiczki, odsunęliśmy się od siebie. Myślałam wówczas: „Jak poradzą sobie ci wszyscy wspaniali, dzielni, zaangażowani ludzie, którzy dbają o to, by w małych, lokalnych społecznościach nie zginęła pamięć o żydowskich sąsiadach? Jak w tej sytuacji będą organizować festiwale kultury żydowskiej, projekty edukacyjne, porządkować i oznaczać cmentarze czy upamiętniać miejsca Zagłady? Czy ludzie, którzy skupiają się teraz na sobie, swoich rodzinach, pełni obawy o kontakt z innymi, zechcą się w to włączyć?”. I oto okazało się, że jesteście niezwykli!

Komisja Grantowa Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w 2020 roku dysponowała największym w swojej historii funduszem, w wysokości 220 tysięcy złotych, który pozwolił nam wesprzeć 46 projektów. Wykonaliście je prawie wszystkie — błyskawicznie, a zarazem mądrze dostosowując się do nowej sytuacji. Niektóre jeszcze czekają na realizację. Wiele z działań przenieśliście do sieci i oto okazało się, że dzięki temu dotarliście do znacznie szerszego grona odbiorców, często rozproszonych po całej Polsce i w świecie. Sprawiliście, że wróciły imiona, nazwiska, twarze, że pejzaże wzbogaciły się o ludzi, których już nie ma.

Chciałabym złożyć ogromne podziękowanie na Wasze ręce. Zmieniacie świat, czynicie go lepszym. Chciałabym też bardzo zachęcić wszystkich Was, którzy myślicie o podobnych działaniach, do składania wniosków do Komisji Grantowej w ramach ogłaszanych przez nas konkursów.

JOANNA FIKUS
przewodnicząca Komisji Grantowej,
sekretarz Zarządu Stowarzyszenia



Komisja Grantowa Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

03

Komisja wspiera finansowo organizacje funkcjonujące w naszym kraju, zajmujące się upamiętnianiem, utrwalaniem oraz zachowaniem dziedzictwa kulturowego i historycznego Żydów w Polsce. Podstawowym założeniem jest pomoc osobom działającym zazwyczaj z dala od wielkich miast, starającym się zachować, a przede wszystkim przywrócić pamięć i wiedzę o świecie, którego wokół nich już nie ma.

Zależy nam na tym, by nie tylko wspierać, lecz także uhonorować ludzi, którzy wraz z współmieszkańcami angażują się w przedsięwzięcia często — zdawać by się mogło — wręcz niewykonalne. Wierzymy, że dofinansowanie ich działań przez Komisję Grantową ułatwia realizację tych planów. Efekty są widoczne w skali całego kraju.

W 2020 roku odbyły się dwa konkursy grantowe. Rozpatrzyliśmy 72 wnioski grantowe. Udało nam się wesprzeć kwotą 220 tysięcy złotych 46 najciekawszych i najwartościowszych projektów. Dodatkowo, z powodu pandemii, na bieżąco reagowaliśmy i wspieraliśmy naszych grantobiorców w przedefiniowaniu i modyfikacji ich założeń projektowych w taki sposób, by realizacja założonych celów był możliwa nawet w tak wyjątkowo trudnej sytuacji.



← Miejsca realizacji projektów
dofinansowanych w 2020 roku

Granty przyznane przez Komisję Grantową Stowarzyszenia w 2020 roku

I. Działalność wydawnicza



↑ Kim była Sara Szenirer? Dla jednych bardzo ważną działaczką oświatową i społeczną, twórczynią systemu szkół Beis Jaakow, dla innych żydowską feministką. Jest z pewnością także postacią niedocenioną i niedostatecznie upamiętnioną w zbiorowej świadomości. Fundacja Mifgash i Fundacja Hillel Polska postanowiły to zmienić. We współpracy z grafikami, rysownikami i historykami stworzą komiks oparty na życiu Szenirer. Projekt jest skierowany zarówno do młodzieży, jak i osób dorosłych.



↑ Falenica jest dla swoich mieszkańców miejscem szczególnym. Prawdopodobnie w żadnej innej niewielkiej miejscowości nie znajduje się tyle miejsc kultu religijnego. Mogłoby się wydawać, że niczego pod tym względem w Falenicy nie brakuje. A jednak... Doświadczamy pewnego braku. Istnieje pustka po nieobecnych, po faleniczkich Żydach, którzy nigdy nie zapalą już szabatowych świec. Jakkolwiek trudna była nasza wspólna historia tworzona przez ludzi różnych wyznań, jej obecność jest przecież niezaprzeczalnym faktem. Nic nie zapełni tej pustki po sąsiadach. Projekt ma na celu odkrycie nieznanych faktów z historii Falenicy, zapisanych w „Księdze pamięci Falenicy”, którą Europejski Instytut Kultury planuje przetłumaczyć na język polski.

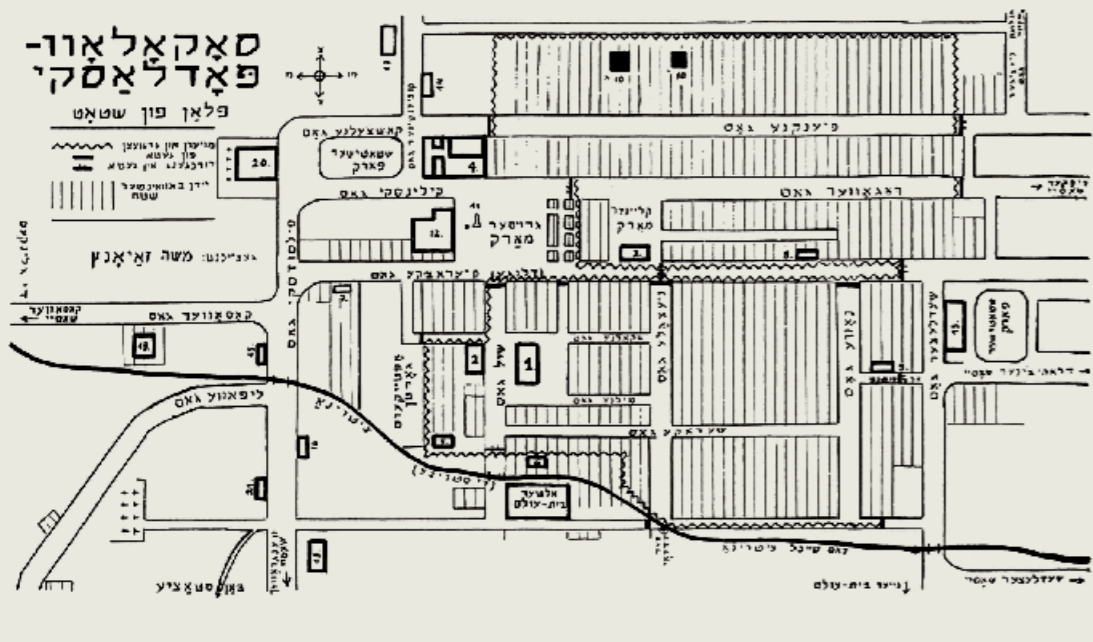


↑ Jesteśmy świadkami blokowania dyskusji o Zagładzie. Z jednej strony narasta wiedza o realiach, która skłania do pytań o udział polskiej społeczności w eksterminacji, z drugiej coraz silniejsze stają się narracje broniące wyidealizowanego polskiego autowizerunku. Książka Tomasza Żukowskiego „Pod presją. Co mówią o Zagładzie ci, którym odbieramy głos”, opublikowana przez wydawnictwo Wielka Litera, jest próbą zrozumienia tego impasu jako skutku mającego swoje korzenie w kulturze wykluczenia, która warunkuje zarówno opowieść większości o samej sobie (jest potwierdzeniem wyższości), jak i dyskretne milczenie podporządkowanej mniejszości.



↑ Książka Krzysztofa Bielawskiego „Zagłada żydowskich cmentarzy”, wydana przez Towarzystwo Więź, to pierwsze kompleksowe opracowanie zagadnienia destrukcji cmentarzy żydowskich w Polsce. Autor podjął się w nim przedstawienia przebiegu, przyczyn oraz wskazania sprawców tego procesu. Opisał również reakcje Żydów i Polaków na dewastację i niszczenie cmentarzy. Książka zdobyła w 2020 roku wiele nagród i wyróżnień.

Projekt Fundacji LOGTV zakłada opracowanie i wydanie opublikowanej w 1969 roku w Tel Awiwie „Księgi pamięci gminy żydowskiej w Tomaszowie Mazowieckim”, która w oryginale ma 700 stron i opisuje w języku jidysz i hebrajskim zdarzenia od 1789 roku. Przedstawia sylwetki rabinów, cadyków i chasydów, znanych w mieście osób, żydowskie życie we wszystkich aspektach oraz Holokaust i okres po Zagładzie (w tym działalność organizacji zrzeszających tomaszowian rozrzuconych po całym świecie). Dzięki wydaniu „Księgi pamięci...” dowiemy się, jak powstała i funkcjonowała przez cały okres istnienia społeczność współtworząca Tomaszów Mazowiecki.



Plan Sokołowa Podlaskiego z „Księgi Pamięci Sokołowa Podlaskiego” ↑

↑ Fundacja Gszarim od lat dąży do upamiętnienia żydowskiej historii Sokołowa Podlaskiego. W 2020 roku zostało podjęte wyzwanie przetłumaczenia z języka jidysz na język polski „Księgi Pamięci Sokołowa Podlaskiego” wydanej w Tel Awiwie w 1962 roku. Jest to najobszerniejszy zapis wspomnień ocalałych z Sokołowa. Księga opowiada o tym, jak żyły pokolenia sokołowskich Żydów, o ich marzeniach i udrękach, dowiadujemy się z niej o Żydach religijnych i niereligijnych, robotnikach, inteligentach i miejskich głupcach, o ich szczęśliwych, beztrudnych dniach oraz chwilach grozy i bólu.

Półrocznik „Studia Judaica” pod redakcją prof. Marcina Wodzińskiego jest wydawany od 1997 roku przez Polskie Towarzystwo Studiów Żydowskich. Jest to czasopismo otwarte dla autorów publikacji w ramach szeroko pojętej problematyki studiów żydowskich i judaistycznych, w tym z dziedziny historii, literatury żydowskiej, językoznawstwa, archeologii, kultury i religioznawstwa. W 2020 roku. Stowarzyszenie wsparło wydanie numerów 45 i 46 półrocznika.

Publikacja „Zapomniane sąsiedztwo Żydzi. Losy Żydów z terenu wiejskiej gminy Doleck, obecnie Nowy Kawęczyn” jest podsumowaniem poszukiwań zapomnianego żydowskiego sąsiedztwa na terenach obecnej gminy Nowy Kawęczyn. Poprzedzała ją kwerenda w archiwach i spotkania ze świadkami historii. Stowarzyszenie Poszukiwaczy Historii „Wspólna Pamięć” stara się odtworzyć lokalną historię Żydów. Fakt wspólnego sąsiedztwa jest nieznany wśród młodszych mieszkańców i wyparty przez starszych. Przez lata był przemilczany przez żyjących świadków historii.

Po drugiej wojnie światowej na Dolnym Śląsku osiedliło się blisko 100 tysięcy Żydów, którzy przeżyli Zagładę na terenach okupowanych, w obozach pracy lub powrócili do Polski ze wschodu. Marzyli o odbudowie życia żydowskiego w Polsce. Książka Marka Szajdy wydana przez Ośrodek Pamięć i Przyszłość zaprezentuje losy ludności żydowskiej w Jeleniej Górze. W tym wyjątkowym miejscu oprócz nowoprzybyłych Żydów, funkcjonowała również społeczność Żydów niemieckich chcących pozostać w swych rodzinnych stronach.

II. Upamiętnienia i miejsca pamięci



Historia Ziębic jest mocno powiązana z lokalną społecznością żydowską mieszkającą na tym terenie przed wielu laty. Do dziś istnieją budynki związane z miejscami pracy, wypoczynku i modlitwy ludności żydowskiej. Stowarzyszenie „Przede wszystkim Ziębice” postanowiło wyznaczyć spacerowy Szlak Ziębickich Żydów, który zostanie oznaczony specjalnymi płytami wmurowanymi w chodnik.

↑ Żydowska rodzina Herzów była związana z kamienicą Oppenheimów we Wrocławiu od 1894 roku, kiedy to Ludwig Herz otworzył w niej sklep obuwniczy. Wyroby reklamowano hasłem „Z sercem do podeszwy”, a sklep szybko zyskał ogólnoswiatową renomę. Celem projektu Fundacji Op Enheim jest upamiętnienie członków rodziny w postaci Stolpersteine, czyli kamieni pamięci wmurowanych w chodnik, oraz rozpowszechnienie wiedzy o tej i innych formach upamiętniania w przestrzeni publicznej.



↑ Historia papierosiarzy z pl. Trzech Krzyży w Warszawie to jedna z niewielu, a może i jedyna historia grupy dzieci w wieku od 6 do 16 lat, które po ucieczce z getta przetrwały wojnę. Nocowały w krzakach i pustostanach, w dzień zaś zajmowały się ulicznym handlem gazetami i papierosami. Dzięki woli przeżycia, sprytowi, szczęściu i solidarności, jaką ta grupa się wykazała, udało jej się przetrwać. Członkowie i sympatycy Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie zainicjowali projekt umieszczenia pamiątkowej tablicy na pl. Trzech Krzyży.

„Żydowski ślad w naszym mieście” to projekt mający za zadanie upamiętnienie Żydów mieszkających w Słupsku przed II wojną światową. Ustawienie dwóch tablic informacyjnych w miejscach, gdzie kiedyś stały synagogi, oraz wmurowanie trzech „cegiełek pamięci” przed budynkami, w których mieszkali przed wojną Żydzi, ma przypomnieć współczesnym mieszkańcom miasta o jego żydowskiej historii. Projektowi będzie towarzyszyć komponent edukacyjny skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, dzięki któremu młodzież dowie się o dawnych mieszkańcach miasta.

Projekt „Śladami Żydów w Warcie” zakłada ustawienie na miejskim rynku tablicy z planem miasta, na której zostaną oznaczone najważniejsze miejsca związane z historią i kulturą warczych Żydów. Jest to kontynuacja działań podjętych przez uczniów lokalnej szkoły podstawowej pod patronatem Stowarzyszenia im. Ireneusza Ślipka na rzecz dialogu polsko-żydowskiego w Warcie, dzięki którym powstał projekt „Śladami Żydów w Warcie”. Tablica z planem miasta będzie pełnić funkcję swoistej ścieżki edukacyjnej zarówno dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających miasto. Dodatkowo w trakcie realizacji projektu członkowie stowarzyszenia wspólnie z uczniami miejscowej szkoły i mieszkańcami będą porządkować teren lokalnego cmentarza żydowskiego, na którym zostaną zamieszczone nowe tablice informacyjne.

↑ Miejsce, w którym znajdował się obóz zagłady w Treblinie, jest największym na świecie cmentarzyskiem obywateli polskich — polskich Żydów. Setki tysięcy ofiar pozostają po dziś dzień anonimowe. Wszelkie ślady po nich nazistowscy mordercy skrzętnie próbowali zatrzeć tak, by nie pozostał żaden dowód na ich istnienie. Fundacja Ochrony Pamięci Obozu Zagłady w Treblinie od kilku lat walczy o pamięć ofiar. Z okrucich informacji pozostawionych w różnych instytucjach na świecie powstaje Księga Imion — baza danych zawierająca informacje o ofiarach obozu zagłady w Treblinie. Jest ona dostępna na stronie <https://pamiectreblineki.pl>

III. Projekty związane z cmentarzami i grobami



↑ Gdy w 2018 roku usłyszeliśmy o projekcie „Ludzie, nie liczby”, byliśmy zachwyceni. Uznaliśmy, że upamiętnianie ofiar Zagłady, przez odzyskanie ich imion i nazwisk jest najważniejszą formą. W 2020 roku inicjator projektu, Dariusz Popiela, wraz z grupą lokalnych aktywistów w ramach swojego projektu wznosił na Sądecczyźnie trzeci pomnik z listą pomordowanych mieszkańców miasta. Tym razem w Czarnym Dunajcu.

↑ Podlasie w relacjach polsko-żydowskich może być uznane za region trudny, na którym cieniem kładzie się pogrom w Jedwabnem. Lokalni działacze skupieni wokół Fundacji Futurum postanowili zmienić ten obraz i upamiętnić żydowską społeczność wsi Orla, wystawiając na miejscowym cmentarzu pomnik, przy którym umieszczono macewę z wymowną inskrypcją — „Sąsiadom”. W ramach tego upamiętnienia fundacja zorganizowała wiele wydarzeń artystycznych i edukacyjnych dla współczesnych mieszkańców miasta.



Cmentarz żydowski w Skępem pozostał nie tylko w pamięci mieszkańców, pozostały też ślady jego materialnego istnienia. Fundacja Ari Ari wraz z mieszkańcami uporządkowała, udokumentowała i oznaczyła cmentarz, przywracając to miejsce przestrzeni kulturowej miasta, a tym samym upamiętniając społeczność żydowską Skępego.

Miasto Łañcut na początku 2020 roku postanowiło wyremontować pomnik wzniesiony na miejscu masowego grobu około 300 Żydów. Było to pierwszy etap współpracy urzędu miasta z naszym Stowarzyszeniem. W kolejny konkursie grantowym miasto Łañcut uzyskało wsparcie na dalsze prace porządkowe na lokalnym cmentarzu żydowskim.

↑ Śladami Zagłady Żydów są nie tylko pomniki w miejscach funkcjonowania obozów zagłady, grobów, czy tablice upamiętniające tereny getta, lecz także tysiące zapomnianych grobów rozsiadanych na terenie całej Polski. Jeżeli jeszcze pamięć o nich istnieje, to tylko lokalnie. Często dla mieszkańców tych terenów są to miejsca zaklęte, a wręcz przeklęte. Miejsca, do których się nie chodzi. Fundacja Zapomniane od lat zbiera o nich informacje. W 2020 roku upamiętniła drewnianymi macewami 24 zapomniane anonimowe groby ofiar Zagłady.

Cmentarz żydowski w Reńskiej Wsi dzięki zaangażowaniu lokalnego samorządu został nie tylko uporządkowany, ale przede wszystkich ogrodzony i oznakowany. Podobne działania pomagają zachować dziedzictwo polskich Żydów, a także — co równie ważne — stają się przyczynkiem do konfrontacji z lokalną historią. W trakcie trwania projektu udało się odnaleźć i uratować trzy macewy.



↑ Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie od lat działa na rzecz ratowania lokalnego cmentarza żydowskiego. Należy pamiętać, że jest to jedna z najlepiej zachowanych nekropolii żydowskich w Polsce. Z inicjatywy komitetu w latach ubiegłych uporządkowano i zinwentaryzowano cały teren. Dzięki wsparciu Stowarzyszenia w 2020 roku oznakowano poszczególne sektory, co ułatwia poruszanie się po terenie wszystkim poszukującym rodzinnych grobów i pozwoli w ich odnalezieniu.

Chilus vel Jechiel Mendelssohn jest postacią dzisiaj zapomnianą. To pochodzący z Lublina rabin, działacz społeczno-religijny, który w 1890 roku, będąc już w nie najlepszym stanie zdrowia, zamieszkał w Pszczynie na Górnym Śląsku i tam doczekał swoich ostatnich dni. Dzisiaj jedynym materialnym śladem po Mendelssohnie jest jego zniszczony nagrobek z następującą sentencją: „Jego gmina i synowie jego kraju zaliczali go do największych pośród swego ludu. Przez swój lud zaliczany był do sadzonek pośród wybornych cedrów”. Gmina Pszczyna podjęła się renowacji nagrobka.

Centrum Badań nad Zagładą Żydów skupia najbardziej cenionych badaczy Holokaustu w Polsce. Oprócz pracy naukowej podjęli się oni zadania upamiętnienia ofiar Zagłady z miejscowości Chodaków, Dębów, Białoboki i Gać, których ekshumowane po wojnie szczątki spoczywają na Cmentarzu Wojennym Ofiar Hitlerizmu w Jagielle-Niechciałce, na terenie województwa podkarpackiego. Obecnie spoczywają one w zbiorowych mogiłach oznaczonych jedynie zardzewiałymi tabliczkami z numerami protokołów ekshumacyjnych. Nowe upamiętnienie w formie bloków kamiennych z wrytymi imionami i nazwiskami ofiar ma przywrócić godność pomordowanym.

IV. Projekty edukacyjne



↑ Fundacja Shalom co roku organizowała Letnie Seminarium Języka Jidysz. Rok 2020 niestety uniemożliwił jego organizację w trybie stacjonarnym. Fundacja jest wspaniałym przykładem tego, jak przeniesienie działań w świat wirtualny

powiększa zasięg projektu. W dniach 29 czerwca – 17 lipca blisko 100 uczestników wzięło udział m.in. w 360 godzinach lektoratów, 17 wykładach, a także w wirtualnych wycieczkach i pokazach teatralnych.

V. Wydarzenia kulturalne i naukowe



↑ Festiwal Hipolita i Ludwika to wyjątkowy, cykliczny projekt organizowany przez społeczników związanych ze Stowarzyszeniem Mieszkańców i Przyjaciół Kolonii Wawelberga, który od pięciu lat wpisuje się w wydarzenia kulturalne Warszawy. Założeniem festiwalu jest przywracanie pamięci o wielkich i zapomnianych filantropach żydowskiego pochodzenia, Hipolicie i Ludwice Wawelbergach, którzy mieli ogromny wkład w budowanie podwalin państwa polskiego.

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kutnowskiej wspólnie z Muzeum im. Jerzego Dunin-Borkowskiego w Krośniewicach planuje szereg działań mających przypomnieć lokalną historię Żydów. W ramach podejmowanych inicjatyw jest planowana m.in. wystawa judaiców z muzealnej kolekcji, prelekcje, spacer, a także wydanie publikacji towarzyszącej wystawie oraz sprzątanie lokalnego cmentarza.



↑ W 2019 roku w jednej z przedwojennych żydowskich kamienic w Nowym Sączu odkryto oryginalne tkaniny z lat 30. Dla Fundacji Nomina Rosae było oczywiste, że powinny one posłużyć do stworzenia rekonstrukcji ubiorów. Na podstawie źródeł ikonograficznych, w tym fotografii z XIX i XX wieku, udało się odtworzyć 10 strojów, które zostały pokazane na wystawie w Domu Historii. Niestety, obostrzenia epidemiczne nie pozwoliły szeroko zaprezentować wystawy. W zamian powstał wirtualny spacer oraz publikacja: „Tałesy, kapoty, załużki”.

↑ Wystawa „W chederze i szkole powszechnej” to kolejne działanie w Orli. Tematyczna ekspozycja zorganizowana przez Fundację EDM przedstawi międzywojenne życie i historię żydowsko-chrześcijańskiej społeczności małego miasteczka, jakim jest Orla. Wystawę tworzą fotografie i nieliczne dokumenty z okresu przedwojennego.



↑ Fundacja dla Filmu i Fotografii zaproponowała nam projekt zatytułowany „Tam stała synagoga. Opowieść o żydowskich Katowicach”. W jego ramach, dzięki wielomiesięcznym pracom badawczym, opracowano 15 historii dotyczących społeczności żydowskiej w Katowicach. Zostały nie tylko udostępnione w internecie, lecz także rozesłane do wielu szkół podstawowych i średnich. Spotkały się one również z dużym zainteresowaniem lokalnych mediów.

W ramach projektu Stowarzyszenia Living Space Theatre powstał interaktywny spektakl teatralny na podstawie historii z życia ludności żydowskiej mieszkającej w Łodzi. Impulsem do jego zrealizowania był odradzający się antysemityzm i jawna niechęć do osób odmiennych kulturowo. Spektakl zainspirowany tańcami chasydzkimi i śpiewem psalmów przybrał intrygującą formę, która pomaga w zrozumieniu kultury żydowskiej.



Ester Rachel Kamińska z aktorami Warszawskiego Żydowskiego Teatru Artystycznego ↑

↑ Estera Rachela Kamińska jest nazywana „matką teatru żydowskiego”. Fundacja Orion, chcąc ożywić jej postać w świadomości i pamięci współczesnych, pracuje nad przygotowaniem słuchowiska, czyli swoistego audiateatru, wykorzystującego głosy, muzykę i inne dźwięki. Dźwiękowy pejzaż będzie nasycony elementami bogatej kultury żydowskiej. W słuchowisku wystąpią postacie historyczne, jak sama Kamińska, i bohaterowie fikcyjni. Wszystkie wypowiedzi będą odegrane przez aktorów. Słuchacz znajdzie się w samym środku rozgrywającej się sceny — wewnątrz społeczności żydowskiej związanej z teatrem w tamtych czasach.

Śniadanie izraelskie podczas 22. Festiwalu Kultury Żydowskiej SIMCHA było okazją do poznania kultury żydowskiej dla wrocławian i mieszkańców Dolnego Śląska. W ramach działania wybitny znawca chasydyzmu, prof. Marcin Wodziński odpowiadał na wszelkie pytania dotyczące tej grupy religijnej.

Stowarzyszenie Miłośników Natury „Leśna Przysiań” planuje zorganizować wystawę upamiętniającą lokalną społeczność żydowską w Tucznie. Celem tego działania jest zwiększenie świadomości lokalnej społeczności dotyczącej historii Żydów polskich. W ramach wystawy zostaną zaprezentowane dokumenty oraz zdjęcia miejsc i obiektów związanych z funkcjonowaniem gminy żydowskiej w Tucznie.



↑ Festiwal filmowy Kamera Dawida na stałe zagościł w kalendarzu kulturalnym Warszawy. Pandemia tego nie zmieniła. Festiwal przeniósł się do internetu, dzięki czemu był dostępny dla wszystkich zainteresowanych osób. W tym roku organizatorzy sprawili nam dodatkową radość, gdyż przyznali wiceprzewodniczącemu naszego Stowarzyszenia — Marianowi Turskiemu — nagrodę honorową za „nieoceniony wkład w odbudowę życia żydowskiego w Polsce, i kapitału społecznego w Polsce oraz walkę z ksenofobią i antysemityzmem”.

↑ Projekt stowarzyszenia Stacja Muranów nawiązuje do kulturotwórczej historii muranowskich drzew (m.in. mirabelki z Nalewek). Jego celem jest utrwalenie historii dzielnicy w świadomości społecznej przez pryzmat szczególnego świadka — przyrody. Dzięki warsztatom i spacerom projekt ma poszerzyć wiedzę historyczną i przyrodniczą uczestników, a także upowszechnić postawy oparte na szacunku i akceptacji międzykulturowej.

Od 9 lat w Gdańsku odbywa się festiwal kultury Zbliżenia, który w swoich założeniach ma pokazać istnienie mniejszości narodowych oraz integrować mieszkańców. Festiwal opiera się na działaniach kulturalnych i edukacyjnych. Jego najnowsza edycja, która zostanie zrealizowana w 2021 roku, odbędzie się pod hasłem „korzenie”. W programie znajdą się warsztaty, wykłady, spotkania literackie oraz koncerty, a także prezentacja filmu „W cieniu Wielkiej Synagogi” opowiadający o żydowskiej społeczności Gdańska.

↑ Stowarzyszenie Krotchwile od lat przywraca pamięć o lokalnych społecznościach żydowskich. Ich najnowszy projekt przybliży postać Nathana Mośkiewicza — ostatniego Żyda w Koźminie Wielkopolskim. Po wojnie powrócił on z synem Hugonem do swojego domu. Po latach syn wyemigrował, zaś Nathan aż do swojej śmierci w 1969 roku pozostał w rodzinnym mieście. Był jedynym użytkownikiem synagogi, którą rozebrano dopiero po jego śmierci. Zgodnie z jego wolą, polscy sąsiedzi pochowali go na cmentarzu żydowskim, obok rodziców. W ramach projektu zebrane zostaną opowieści starszych mieszkańców, którzy doskonale pamiętają jeszcze swojego żydowskiego sąsiada.

VI. Konserwacja obiektów



↑ Małżeństwo Anny i Ericha Schwarz, zostało deportowane z Wiednia do Łodzi 29 października 1941 roku. W getcie zostali zameldowani przy ul. Brzezińskiej 35/11. Ona pracowała jako krawcowa, on zaś jako technik. 14 maja 1942 roku zostali wywiezieni i zamordowani w obozie zagłady Kulmhof w Chełmnie

nad Nerem. Na strychu jednej z łódzkich kamienic znajdującej się na terenie dawnego getta odnaleziono należący do małżeństwa kufer. Wzbogacił on zbiory Muzeum Tradycji Niepodległościowych w 2004 roku. Celem projektu jest przeprowadzenie konserwacji i renowacji zabytkowego kufra (walizy) rodziny Schwarzów.

VII. Projekty specjalne, które uzyskały w 2020 roku wsparcie finansowe



↑ „Zagłada Żydów. Studia i Materiały”, rocznik, t. 15, Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk. Pisma naukowe Centrum Badań nad Zagładą Żydów IFiS PAN są w całości poświęcone tematyce związanej z Zagładą. Są adresowane nie tylko do grupy badaczy zajmujących się Holokaustem, lecz także do studentów i wszystkich zainteresowanych tym tematem. W skład redakcji, kierowanej przez prof. Dariusza Libionkę i prof. Barbarę Engelking, wchodzi wybitni historycy zajmujący się zagadnieniem Zagłady w swojej pracy badawczej.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE: Irene Kronhill-Pletka, Alina Molisak, Stanisław Zaręba, Marta Hyży, Jacek Strzelecki, Peter Levi, Wojciech Lemański, Mieczysław Trzcinka

„Kwartalnik Historii Żydów” Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma. Publikowane są w nim artykuły dotyczące historii Żydów w Polsce i innych krajach, kultury i literatury żydowskiej. Publikują w nim autorzy polscy i zagraniczni, także w języku angielskim i niemieckim. Stanowi kontynuację „Biuletynu Żydowskiego Instytutu Historycznego” — periodyku naukowego, który ukazał się po raz pierwszy w 1949 roku. Elektroniczna wersja kwartalnika jest dostępna w CEEOL (Central and Eastern European Online Library). W 2011 roku „Kwartalnik Historii Żydów” został wpisany na listę wyróżniających się czasopism naukowych (Master Journal List), sporządzaną przez Institute for Scientific Information w Filadelfii (tzw. listę filadelfijską).

Dofinansowano ze środków własnych Stowarzyszenia

Stowarzyszenie Żydów Komбатantów i Poszkodowanych w II Wojnie Światowej jest organizacją żydowską skupiającą najstarsze pokolenie Żydów — tych, którzy ocalili z Zagłady. Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce od wielu lat stara się wspierać ze środków własnych bieżące funkcjonowanie tej organizacji.

Dofinansowano ze środków własnych Stowarzyszenia



↑ „Wielka przywraca pamięć” — ceremonia wirtualnej odbudowy Wielkiej Synagogi. Coroczny projekt realizowany w ramach obchodów rocznicy powstania w getcie warszawskim z powodu pandemii nie mógł się odbyć tak, jak w latach ubiegłych. W 2020 roku to niezwykle wydarzenie według koncepcji i wykonania artystki Gabi von Seltmann miało miejsce w 142. rocznicę otwarcia Wielkiej Synagogi. Była to symboliczna ceremonia wirtualnej odbudowy Wielkiej Synagogi na Tłomackiem, zburzonej przez Niemców po upadku powstania. Multimedialna projekcja budynku synagogi została wyświetlona na fasadzie Błękitnego Wieżowca, który stoi dziś na jej miejscu. Uczestnicy wydarzenia usłyszeli też archiwalne nagranie śpiewu kantora Wielkiej Synagogi, Gerszona Siroty, który zginął w warszawskim getcie, oraz fragmenty wiersza „Bashert” w interpretacji autorki, Ireny Klepfisz, córki Michała Klepfisza, żołnierza Żydowskiej Organizacji Bojowej. Za organizację odpowiadało Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita.

DARCYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
David & Lucille Gildin Family Foundation

↑ Biografia Romana Kenta „Jedynym wyjściem była odwaga” — „W tej historii nie ma super bohaterów, tylko zwykli mężczyźni, kobiety i dzieci. Niektórzy mieli być może więcej szczęścia, niektórzy mniej. Nie ma jednego modelu ocalałego. Każdy z nich jest niepowtarzalny i każdy ma swoją opowieść, której należy wysłuchać” — pisze Roman Kent w swojej autobiografii wydanej przez Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi we współpracy ze Stowarzyszeniem Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. Autor jest ocalałym z łódzkiego getta, bardzo ważną osobą dla pamięci i historii zarówno Łodzi i Polski, jak i polsko-żydowskich relacji. To książka pokazująca losy Żyda-Polaka, który mimo że opuścił kraj zaraz po wojnie, zawsze czuł się związany z ojczyzną i nigdy tych związków nie zerwał.

DARCYŃCA PROJEKTU POZYSKANY PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Międzynarodowy Komitet Oświęcimski



↑ Stowarzyszenie wspólnie ze Stacją Muranów podjęło się wybudowania upamiętnienia Archiwum Ringelbluma na warszawskim Muranowie — w miejscu, w którym odnaleziono dwie części tego wyjątkowego i najważniejszego zbioru dokumentów o warszawskim getcie. W zaprojektowanym przez młodych twórców — Łukasza Mieszkowskiego i Marcina Urbanka — upamiętnieniu ze szkła, zostanie zatopiona kopia testamentu Dawida Grabera, młodego człowieka, który w 1942 roku z narażeniem życia pomagał w ukryciu Archiwum w ruinach swojej dawnej szkoły przy ul. Nowolipki 68 (obecnie numer 28).

Niewielki w założeniach projekt okazał się wstępem do kolejnych działań upamiętniających Podziemne Archiwum Getta Warszawy.

DARCYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Oscar Kazanelson; Neocity Polska, Zygmunt Rolat, RONSON DEVELOPMENT, Piotr Wiślicki, Bracia Alster, Sigrid i Borno Janekovic, Mark Katzenelson, Keemple Polska, Marek i Agnieszka Nowakowscy, Rick Parasol, Andrzej Rojek, Juliusz Windorbowski, White Stone Development, Krzysztof Zorze, kilkudziesięciu mniejszych darczyńców (pełna lista na stronie 96)

Fundraising



← Pejzaż — Kalwaria Zebrzydowska

Szanowni Państwo, Drodzy Darczyńcy,

wydarzenia o znaczeniu historycznym, a takim z pewnością jest obecna światowa pandemia, stawiają przed ich uczestnikami wyjątkowe wyzwania. Rok 2020 zmienił życie milionów ludzi. Wszyscy musieliśmy się pogodzić z koniecznością ograniczenia bezpośrednich kontaktów.

Wpłynęło to na relacje rodzinne, przyjacielskie, a także na sferę zawodową.

Codzienny rytm naszej działalności został zakłócony, ucierpiała jej istota.

Nasza praca opiera się na bezpośrednich spotkaniach zarówno z pozyskanymi już, jak i potencjalnymi darczyńcami. Spotkania w Muzeum POLIN

czy Żydowskim Instytucie Historycznym były zawsze kluczem do sukcesu.

Pandemia odebrała nam narzędzia fundraisingowe, które sprawdzały się przez lata. Było to wyzwanie, z którym musieliśmy się zmierzyć. Jednak takie sytuacje

są także szansą. Motywują do tego, by przyjrzeć się swojej pracy na nowo.

Dzięki zaangażowaniu całego zespołu Stowarzyszenia i dobrej współpracy z naszymi partnerami, udało nam się dostosować do nowych okoliczności.

Bardzo dobry wynik finansowy na zakończenie roku ogromnie cieszy.

Zdajemy sobie oczywiście sprawę z tego, że ten sukces nie byłby możliwy bez zaangażowania darczyńców. Wielu z nich wspiera naszą działalność od lat.

Byli z nami, kiedy realizowaliśmy wspólne marzenie budowy Muzeum POLIN.

Nie zabrakło ich także teraz, kiedy tak bardzo ich potrzebowaliśmy.

Za to należą im się wielkie podziękowania.

W listopadzie 2020 roku przejąłem obowiązki dyrektora ds. rozwoju,

zastępując Annę Miszewską. Dziękuję Ani za ponad rok dobrej współpracy w roli jej zastępcy, i życzę powodzenia na dalszej drodze.

BARTOSZ DYMAREK
p.o. dyrektor ds. rozwoju



Raport z działań fundraisingowych w 2020 roku

01

Światowa pandemia COVID-19 wymusiła zrewidowanie nie tylko naszych planów, lecz także metod działania. Bezpośrednie spotkania z darczyńcami, które przez lata były kluczowym elementem naszej strategii fundraisingowej, zostały zastąpione działaniami online. Utrzymanie stałego kontaktu z gronem darczyńców Muzeum POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego było bardzo istotne. Do naszych zadań należało szczególnie:

- utrzymanie regularnej komunikacji z darczyńcami i partnerami z Polski i ze świata mimo ograniczeń narzuconych przez pandemię,
- zintensyfikowanie kontaktów w trybie online umożliwiającym prezentację programów i sprawne przekazywanie wiadomości o aktualnej sytuacji wspieranych instytucji (newslettery, mailingi),
- aplikowanie o granty i ich administracja (w tym nadzór nad honorowaniem darczyńców obejmującym od kilku do kilkunastu form — od druków promocyjnych po trwale honorowanie w przestrzeni Muzeum POLIN, takie jak umieszczenie nazwiska darczyńcy na ścianach darczyńców),
- pozyskiwanie potencjalnych darczyńców i opracowywanie propozycji współpracy.

Do zadań Działu Rozwoju należy też działalność wydawnicza: opracowywanie broszur, prezentacji, zaproszeń, raportów z prowadzonej działalności, druków okolicznościowych, prezentacji, zarządzanie stroną WWW i profilem na portalu społecznościowym Facebook.

We wrześniu do Działu Rozwoju dołączyła Agnieszka Dulęba, która wcześniej była związana przez pięć lat z Muzeum POLIN. Jako zastępczyni dyrektora ds. rozwoju Agnieszka jest zaangażowana we wszystkie kluczowe działania i projekty. W związku z tym, że niniejszy raport powstawał już w 2021 roku, powinniśmy też wspomnieć o Annie Szcześniak, która dołączyła do zespołu na początku 2021 roku jako koordynatorka współpracy z Żydowskim Instytutem Historycznym im. Emanuela Ringelbluma.

Pozyskaliśmy w 2020 roku

Pozyskane w 2020 roku fundusze wynoszą ponad 7,5 milionów złotych, w tym:

MUZEUM POLIN

- otrzymane na konto Stowarzyszenia: 4 187 680 złotych*
- otrzymane na konto American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews i wykorzystane w USA na cele fundraisingowe i promocyjne Muzeum POLIN: ok. 805 000 złotych**

ŻYDOWSKI INSTYTUT HISTORYCZNY IM. EMANUELA RINGELBLUMA

- otrzymane na konto Stowarzyszenia: 1 476 026 złotych

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA STOWARZYSZENIA

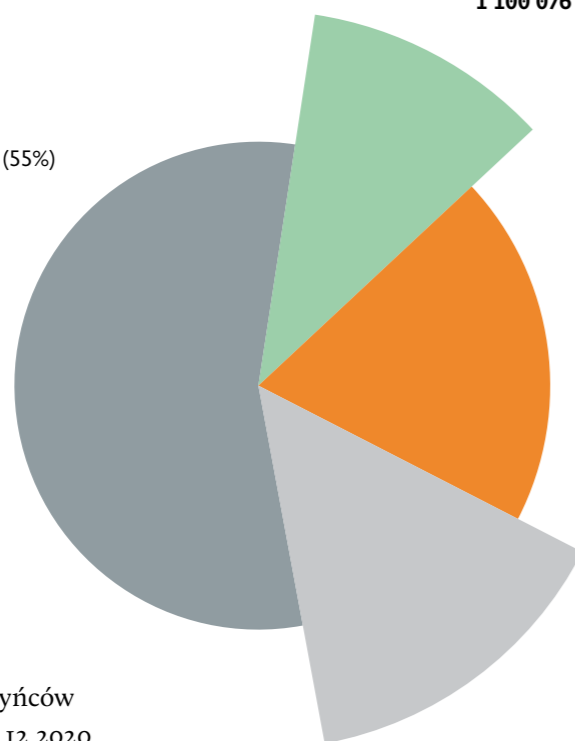
- otrzymane na konto Stowarzyszenia: 1 100 076 złotych

Darowizny i granty
na rzecz Muzeum POLIN (55%)
4 187 680 zł

Otrzymane na działalność
statutową Stowarzyszenia (15%)
1 100 076 zł

Darowizny i granty
na rzecz ŻIH (19%)
1 476 026 zł

Otrzymane na konto American
Friends of POLIN Museum
of the History of Polish Jews (11%)
ok. 805 000 zł



* zawiera środki od Rady Darczyńców

** USD = 3,76 wg kursu z dnia 31.12.2020

Jak się komunikujemy?



↑ Strona WWW Stowarzyszenia. Nasza strona informuje o wszystkich ważnych wydarzeniach, które dotyczą Stowarzyszenia. Można tam również znaleźć wszystkie niezbędne informacje o naszej działalności. Strona służy zarówno członkom Stowarzyszenia, jak i grantobiorcom i darczyńcom. Zachęcamy do regularnego odwiedzania: www.szih.org.pl

Media społecznościowe. Oficjalny profil Stowarzyszenia na Facebooku jest dla wielu osób głównym źródłem aktualnych informacji o działalności Stowarzyszenia. Przez ostatni rok udało się powiększyć liczbę fanów, a nasze posty docierały do osób z 42 krajów. Stowarzyszenie było współorganizatorem ośmiu wydarzeń na Facebooku, a informacja o nich dotarła do prawie 100 tysięcy osób.

Przygotowanie życzeń świątecznych od Stowarzyszenia przy okazji świąt żydowskich (kartki elektroniczne): Purim, Pesach, Rosz Haszana, Chanuka.



↑ Raport roczny Stowarzyszenia za 2019 rok. Raport został wydany w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Praca nad raportem trwa średnio cztery miesiące. Raport roczny jest doskonałym narzędziem fundraisingowym: transparentna prezentacja finansów i raport z działalności statutowej buduje zaufanie darczyńców. Świadczy o skuteczności organizacji i właściwym zarządzaniu.

Newslettery stały się w dobie pandemii kluczowym narzędziem służącym informowaniu międzynarodowego grona darczyńców o najważniejszych wydarzeniach i bieżącej sytuacji wspieranych przez nas organizacji. W 2020 roku rozesłaliśmy 66 newsletterów i mailingów poświęconych Muzeum POLIN (trzykrotnie więcej niż rok wcześniej), 14 newsletterów opisujących działalność Instytutu i PROGRAMU ONEG SZABAT oraz 22 mailingi do członków Stowarzyszenia.

Stała współpraca z Radą Darczyńców Muzeum POLIN



W czerwcu 2020 odbyło się doroczne posiedzenie Rady — tym razem w trybie wideokonferencji. Głównym tematem była trudna sytuacja budżetowa Muzeum POLIN spowodowana przez pandemię. Na posiedzeniu przedstawiliśmy raport z działalności fundraisingowej w 2019 roku i plan inicjatywy POLIN Emergency Fund Campaign. Otrzymaliśmy nie tylko wiele cennych praktycznych rad, lecz także deklarację konkretnej pomocy.

W październiku 2020 roku obchodziliśmy piątą rocznicę powołania Rady. Decyzja o wsparciu finansowym naszych działań świadczy o zaufaniu ze strony jej członków. Jest to inwestycja, dzięki której Dział Rozwoju pozyskał od 2015 roku prawie 35 milionów złotych. Dziękujemy wszystkim obecnym i byłym członkom Rady za zaangażowanie i wsparcie.

Rada Darczyńców powstała w 2015 roku z inicjatywy dziewięciu Znamienitych Darczyńców Muzeum POLIN, którzy weszli w jej skład. Stawia sobie za cel doradzanie Zarządowi Stowarzyszenia w sprawach dotyczących strategii pozyskiwania funduszy na rzecz Muzeum POLIN. Znamienici Darczyńcy wspierają Stowarzyszenie w kontaktach z zagranicznymi społecznościami żydowskimi, środowiskami opiniotwórczymi i potencjalnymi nowymi donatorami. Rada Darczyńców od 2016 roku finansuje działalność fundraisingową Stowarzyszenia.

CZŁONKOWIE RADY DARCYŃCÓW:

- Tad Taube
- Zygmunt Rolat
- Anita Friedman
- Irene Kronhill-Pletka
- Tomek Ulatowski
- Ygal Ozechov
- Corinne Evens
- Andrzej Rojek

Nasze projekty specjalne

W 2020 roku kontynuowaliśmy projekty zainicjowane w poprzednich latach. Dodatkowo byliśmy inicjatorami inicjatywy fundraisingowej mającej wesprzeć Muzeum POLIN w kryzysowym czasie pandemii — „POLIN Museum Emergency Fund Campaign”. Uczciliśmy także trzecią rocznicę uruchomienia PROGRAMU ONEG SZABAT.

POLIN Museum Emergency Fund Campaign. Bezpośrednim celem kampanii było zebranie 2,5 miliona złotych na wsparcie budżetu operacyjnego Muzeum POLIN, który był zagrożony z powodu braku wpływów związanych z długotrwałym zamknięciem instytucji w czasie pandemii. Zależało nam także na ochronie zespołu Muzeum przed zwolnieniami. Nie mieliśmy wątpliwości, że doświadczeni, utalentowani i niezwykle zaangażowani pasjonaci, którzy tworzą zespół Muzeum POLIN, są jego największym skarbem.

Kampania, zainicjowana przez Stowarzyszenie, była prowadzona wspólnie z Muzeum oraz American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews. Dziękujemy wspólnym

działaniom i pozyskanemu wsparciu ze strony partnerów publicznych i darczyńców prywatnych udało się osiągnąć założoną kwotę. Darowizny pozyskane od darczyńców wyniosły przeszło 400 tysięcy złotych. Dziękujemy wszystkim darczyńcom, którzy w tym trudnym momencie zdecydowali się wesprzeć naszą kampanię.

DARCYŃCY KAMPANII POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:

Anonimowy darczyńca, Sills Family Foundation, Corinne Evens i Association Européenne du Musée de l’Histoire des Juifs de Pologne POLIN, Louis and Anna Abrons Family Foundation, Joel Citron, Ruby Family Foundation, Rodney Zimmel, Małgorzata and Adam Weiss, Julian Busgang, David Lubarsky, Doris P. Haims, Ira Handelman, David Chesluk, Jay Geller, Marian Kornilowicz



↑ Trzecia rocznica PROGRAMU ONEG SZABAT. W 2020 roku obchodziliśmy trzecią rocznicę uruchomienia programu, prowadzonego wspólnie przez Stowarzyszenie i Żydowski Instytut Historyczny. Z tej okazji przygotowaliśmy specjalny newsletter do darczyńców i partnerów projektu z podsumowaniem ostatnich lat. Pomogliśmy także przygotować dwa specjalne webinary w języku angielskim, które cieszyły się sporym zainteresowaniem. Dodatkowo w ramach bieżącej współpracy wspieraliśmy przygotowanie cyklu podcastów o Archiwum Ringelbluma i działalności Instytutu.

Instalacja darowin i skarbonki w Muzeum POLIN — kontynuacja projektu. Założeniem projektu jest uruchomienie w Muzeum stanowisk umożliwiających szybkie przekazanie darowizny za pomocą karty płatniczej bądź kredytowej. Jedno z nich będzie również zawierać skarbonkę na datki gotówkowe. Pierwsze stanowisko miało zostać zainstalowane w Muzeum na wiosnę 2020 roku. W tym celu od początku roku pracowaliśmy nad przygotowaniem wszystkich formalności i projektem wykonawczym. Niestety, z powodu pandemii i ze względu na koszty bieżącej obsługi urządzenia po jego uruchomieniu, termin instalacji został przesunięty na czas powrotu ruchu turystycznego.



↑ Upamiętnienie Archiwum Ringelbluma na Muranowie. Projekt upamiętnienia Archiwum Ringelbluma udało się sfinansować dzięki wsparciu ponad 40 darczyńców. Naszym celem było dotarcie do jak największego grona nowych donatorów z Polski. Wielką pomocą było zaangażowanie członków Zarządu, które pozwoliło dotrzeć do nowych osób, w tym do licznych grona przedsiębiorców z Izraela prowadzących działalność biznesową w Polsce. Liczymy na to, że projekt upamiętnienia będzie pierwszym krokiem do zbudowania trwałych relacji i przyjaźni z naszymi nowymi darczyńcami.

MECENASI PROJEKTU:

Neocity Polska, Oscar Kazanelson, Piotr Wiślicki, Zygmunt Rolat, RONSON DEVELOPMENT

WSPÓŁTWÓRCY PROJEKTU:

Bracia Alster, Sigrid i Borno Janekovic, Mark Katzenelson, Keemple Polska, Marek i Agnieszka Nowakowscy, Rick Parasol, Andrzej Rojek, Juliusz Windorbski, White Stone Development, Krzysztof Zorde

Dziękujemy wszystkim pozostałym darczyńcom projektu z Polski i zagranicą. Wszyscy darczyńcy, którzy w 2020 roku przekazali 500 zł lub więcej, są wymienieni na stronie 96 raportu.

Drodzy Przyjaciele,

trudno jest oceniać 2020 rok, nie uwzględniając przy tym wyzwań i trudności, z którymi przyszło nam się zmierzyć. Trzeba było stawić czoła światowej pandemii, która przeniosła nas do nowej i nieznanej nam do tej pory rzeczywistości.

Martwiliśmy się o swoje rodziny, o przyjaciół — o ludzi żyjących w naszym otoczeniu, a także o tych, którzy na co dzień mieszkają daleko od nas. Podobnie jak wiele innych instytucji także Muzeum POLIN musiało w ubiegłym roku radzić sobie z kryzysem finansowym. Było to ogromne wyzwanie. Wspólnie z Muzeum i ze Stowarzyszeniem rozpoczęliśmy wspólną inicjatywę ratunkową POLIN Emergency Fund Campaign. Jestem wdzięczny za otwartość i gotowość, z jaką darczyńcy i przyjaciele z American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews odpowiedzieli na nasz apel i wsparli Muzeum w potrzebie. Dzięki sukcesowi kampanii Muzeum przetrwało lockdown ze stabilnym budżetem. Jestem także dumny ze sprawnego działania Muzeum w obliczu tej nowej i wyjątkowo trudnej sytuacji, co znalazło swój wyraz w zapewnieniu bogatej oferty online dla odbiorców z Polski i zagranicy. Mimo wymuszonego dystansu i braku możliwości podróży nadal można było korzystać z muzealnego programu. To nie był łatwy proces, który w dodatku nadal wymaga ciągłego usprawniania. Jestem jednak pewien, że zespół Muzeum podoła tym nowym zadaniom.

Chciałbym podziękować darczyńcom, przyjaciołom Muzeum, dyrekcji i zespołowi muzealnemu za osiągnięcie sukcesu w tak trudnym 2020 roku. Z radością czekam na rok 2021, wiedząc, że dzięki tej samej solidarności, która pozwoliła przetrwać rok wcześniej, wzmocnimy współpracę między Muzeum POLIN, American Friends of POLIN i Stowarzyszeniem Żydowski Instytut Historyczny w Polsce.

ANDRZEJ ROJEK

prezydent American Friends of POLIN Museum,
członek Rady Darczyńców, członek Stowarzyszenia
Żydowski Instytut Historyczny w Polsce



Współpraca z American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews

02

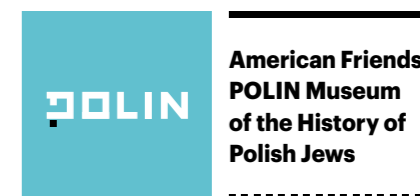
Nasza bieżąca współpraca z American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews w 2020 roku odbywała się, podobnie jak inne działania w cieniu globalnej pandemii koronawirusa. Kluczowym zadaniem dla obu organizacji było utrzymanie zainteresowania programem muzealnym, który szybko został przeniesiony do internetu. Regularnie spotkania robocze zespołu Działu Rozwoju z przedstawicielami American Friends umożliwiły sprawny przepływ informacji i koordynację wspólnych działań.

American Friends było współorganizatorem inicjatywy fundraisingowej POLIN Museum Emergency Fund Campaign. Jej celem było wsparcie oddanego i doświadczonego zespołu Muzeum przez zasilenie budżetu operacyjnego, zagrożonego przez pandemię. Wspólne działania zaowocowały pozyskaniem kilkunastu darczyńców ze Stanów Zjednoczonych, którzy przyczynili się do sukcesu całej kampanii. Dziękujemy naszym partnerom zza oceanu za pomoc w tym trudnym dla nas wszystkich okresie. Chcielibyśmy w szczególności podziękować prezydentowi Rady American Friends, Andrzejowi Rojkowi, członkini Rady, prof. Barbarze Kirshenblatt-Gimblett, oraz dyrektorce organizacji, Rebecce Schaeffer-Moldovan.

W 2020 roku rada American Friends spotkała się dwukrotnie — w maju i we wrześniu. W obu spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele Stowarzyszenia i Działu Rozwoju.

CZŁONKOWIE RADY:

- Andrzej Rojek — prezydent
- Zygmunt Rolat — współprzewodniczący
- Wiktor Markowicz — współprzewodniczący
- Roman Rewald — skarbnik
- David Goldman — sekretarz
- Samantha Rolat Asulin — członkini
- Anita Friedman — członkini
- Barbara Kirshenblatt-Gimblett — członkini
- Kantor Joseph Malovany — członek
- Irene Kronhill-Pletka — członkini
- Shana Penn — członkini
- Sylvia Safer — członkini
- rabin Arthur Schneier — członek
- Elizabeth Szancer — członkini
- Jerzy Warman — członek



Lista darczyńców Stowarzyszenia w 2020 roku*

WSPARCIE DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ STOWARZYSZENIA:

(zż) — projekt specjalny: publikacja „Zagłady Żydów. Studia i Materiały”

(AR) — projekt specjalny: upamiętnienie Archiwum Ringelbluma

- Bracia Alster (AR)
- Jolanta Czczeko (AR)
- Victoria Dorosz (AR)
- Dina i Ron Drori (AR)
- Rolf Johann Ellmers (AR)
- Fundacja Koszer Polska (AR)
- Piotr i Aneta Fromowitz (AR)
- Marek Gerkowicz
- Daniel Gutenberg (AR)
- Marta Hyży (zż)
- International Auschwitz Committee
- Małgorzata Iwaszuk (AR)
- Sigrid i Borno Janekovic (AR)
- Joseph and Fay Geliebter Philanthropic Fund (AR)
- Mark Katzenelson (AR)
- Oscar Kazanelson (AR)
- Keemple Polska (AR)
- KPMG
- Marcin Korman
- Wojciech Lemański (zż)
- Peter Levi (zż)
- Andrzej Malec (AR)
- Katarzyna Markusz (AR)
- Alina Molisak (zż)
- David Mouille i Katherine Penaloza (AR)
- Neocity Polska (AR)
- Marek i Agnieszka Nowakowscy (AR)
- Stanisław Nowakowski (AR)
- Rick Parasol (AR)
- Irene Kronhill-Pletka (zż)
- Nella i Barbara Poznanski (AR)
- Waldemar Prokop (AR)
- Jeff Ratner (AR)
- Yoram Reshef, Blue City (AR)
- Adam Ringer (AR)
- Marek Roefler (AR)
- Andrzej i Małgorzata Rojkowie (AR)
- Zygmunt Rolat (AR)
- Marcin Rywin (AR)
- RONSON DEVELOPMENT (AR)
- Paul Goldner i Sandy Soifer
- Jacek Strzelecki (zż)
- Mieczysław Trzcinka (zż)
- Anna Tanalska-Dulęba
- White Stone Development (AR)
- Juliusz Windorbski (AR)
- Piotr Wiślicki (AR)
- Magdalena i Maciej Zabojszczowie (AR)
- Stanisław Zaręba (zż)
- Krzysztof Zorde (AR)
- 57 darczyńców poniżej 500 zł, którzy przekazali 1 proc. odprowadzonego podatku

WSPARCIE DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ STOWARZYSZENIA W POSTACI USŁUG PRO BONO:

- DeBenedetti Majewski Szcześniak Kancelaria Prawnicza sp. k.
- Weil, Gotshal & Manges

WSPARCIE DZIAŁAŃ PROWADZONYCH WSPÓLNIE Z ŻYDOWSKIM INSTYTUTEM HISTORYCZNYM:

- Tad Taube i Taube Philanthropies
- Fundacja Koret
- Bolesław Skorupski

WSPARCIE DZIAŁAŃ PROWADZONYCH WSPÓLNIE Z MUZEUM POLIN:

WSPÓŁTWÓRCY:

- Corinne Evens i Association Européenne du Musée de l'Histoire des Juifs de Pologne POLIN
- Fundacja Koret
- Fundacja Odette i Nimroda S. Ariava
- Jankilevitsch Foundation
- Ronald S. Lauder
- William K. Bowes, Jr. Foundation

PARTNERZY:

- Irene Kronhill-Pletka
- Carmit i Ygal Ozechov

WSPIERAJĄCY:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Fundacja Konrada Adenauera
- Fundacja Rodziny Parasol
- Andrzej i Małgorzata Rojkowie
- Zygmunt Rolat
- Sills Family Foundation
- Tad Taube i Taube Philanthropies

PRZYJACIELE:

- anonimowi darczyńcy
- Fay i Julian Bussgang
- David Chesluk
- Yoel Citron
- Foundation for the Preservation of the History of Jewish People in the Pale of Settlement
- Jay Geller
- Doris P. Haims
- Ira Handelman
- Hochberg Family Foundation
- Marian Kornilowicz
- The Louis and Anne Abrons Foundation
- David Lubarsky
- Ruby Family Foundation
- Roselyne Chroman Swig
- Tomek Ulatowski
- Małgorzata and Adam Weiss
- Rodney Zimmel

* wszyscy darczyńcy od kwoty 500 złotych, wspierający działania statutowe Stowarzyszenia przez wpłaty bezpośrednie lub do American Friends of POLIN Museum

Finanse



Szanowni Państwo,

prawdopodobnie do końca życia zapamiętam to jedno krótkie zdanie: „Do zobaczenia za dwa miesiące”. Tymi słowami pożegnaliśmy się z zespołem Stowarzyszenia w połowie marca 2020 roku. W odpowiedzi usłyszałem pełne nadziei stwierdzenie, że „lockdown nie potrwa zapewne dłużej niż dwa tygodnie”. Wtedy można było jeszcze wierzyć, że wkrótce wszystko wróci do normy. A jednak stało się inaczej. Od tamtego czasu minął już rok, który dla nas wszystkich okazał się wyjątkowo trudny: pełen lęku, niepewności, przymusowej izolacji od przyjaciół, rezygnacji z planów i marzeń, a co najbardziej bolesne, stał się czasem, w którym niektórzy z nas utracili bliskie osoby. Trudno się pogodzić ze skutkami pandemii, z jej wpływem na nasze codzienne życie. Jednak związane z nią ogólnoswiatowe zamknięcie może coś nam jednak dało i czegoś nas nauczyło. Doceniliśmy relacje z najbliższymi, dla których wcześniej nie zawsze mieliśmy wystarczająco dużo czasu, przyjrzelśmy się sobie. Dostaliśmy szansę na samorefleksję i przewartościowanie naszych dotychczasowych wyborów. Każdy z nas mógł dostrzec, jak ważne są: odpowiedzialność społeczna, wsparcie drugiego człowieka, a także szeroko rozumiana filantropia i solidarność w obliczu zagrożenia. Dla Stowarzyszenia był to również niesamowity okres wspólnej wytężonej pracy. W tym miejscu chciałbym podziękować całemu naszemu zespołowi, który dzięki ogromnemu wysiłkowi nie tylko przeprowadził Stowarzyszenie przez najtrudniejsze momenty pandemii, ale wykorzystał ten rok na rewizję dotychczasowych działań oraz zaplanowanie nowych projektów. Podejmowane decyzje przełożyły się na doskonały efekt pracy naszej organizacji, nie tylko ze względu na liczbę wspartych projektów, lecz także na jej ogólny wynik finansowy. Byliśmy zaangażowani łącznie w 74 projekty, w tym 18 realizowanych wspólnie z Muzeum, 4 z Żydowskim Instytutem Historycznym, a 52 wspartych zostało w ramach Komisji Grantowej i projektów specjalnych.

Przed nami kolejny rok pandemii. Wchodzimy w niego z niesłabnącą nadzieją na jej zakończenie.

MICHAŁ MAJEWSKI
dyrektor operacyjny



Finanse

01
—

W mijającym roku dzięki znaczącym oszczędnościom, a także przeniesieniu działalności w tryb online, sytuacja finansowa Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce pozostała na bardzo dobrym poziomie. Stowarzyszenie kontynuowało dotychczasową politykę skupioną wokół następujących obszarów:

- wspierania działalności Muzeum POLIN przez realizację wspólnych projektów,
- wspierania działalności Żydowskiego Instytutu Historycznego przez realizację wspólnych projektów,
- wspieranie działalności innych organizacji, w tym przez dofinansowania Komisji Grantowej.

Powyższe obszary znajdują odzwierciedlenie w zestawieniach finansowych przedstawionych poniżej.

Obsługę prawną Stowarzyszenia zapewniła kancelaria Weil, Gotshal & Manges oraz Kancelaria Prawna DMS.

—
Badania sprawozdań finansowych i doradztwo podatkowe zapewnia firma KPMG.

↓ mec. Magdalena Małocha

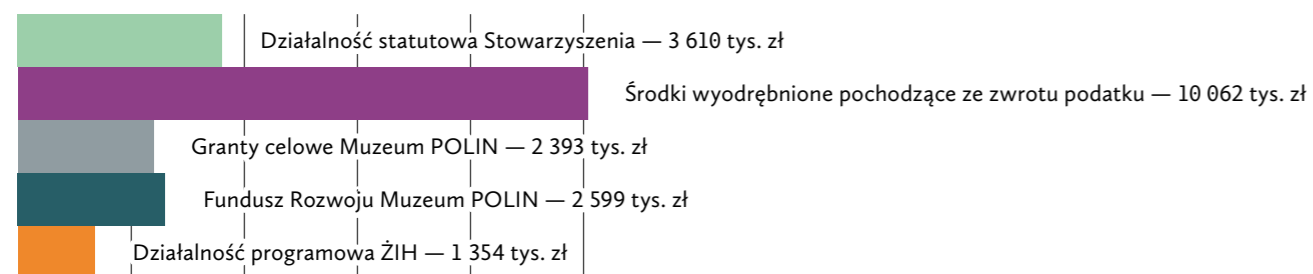


↑ mec. Roman Rewald

ŚRODKI FINANSOWE NA RACHUNKACH STOWARZYSZENIA NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2020 ROKU — 20 018 TYS. ZŁ, W TYM:

- 3 610 tys. zł na działalność statutową Stowarzyszenia,
- 10 062 tys. zł — środki wyodrębnione, pochodzące ze zwrotu podatku od towaru i usług wraz z odsetkami od tych środków uzyskanymi dzięki krótkoterminowym lokatom bankowym,
- 4 992 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Muzeum POLIN, w tym:
 - 2 393 tys. zł na granty celowe dla Muzeum POLIN,
 - 2 599 tys. zł na Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN,
- 1 354 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Żydowskiego Instytutu Historycznego.

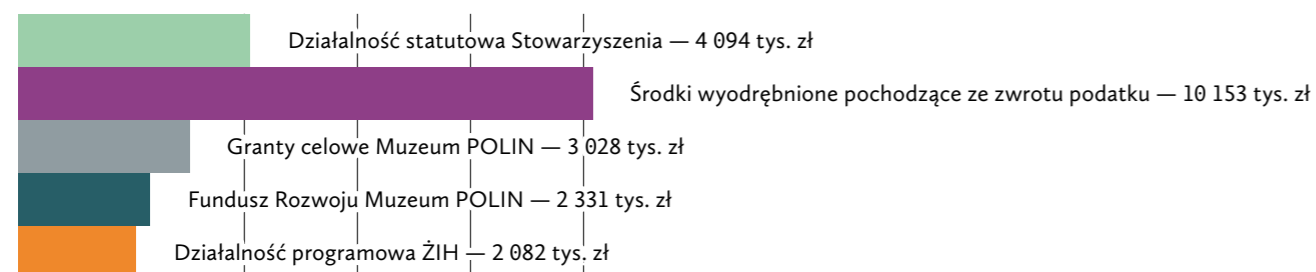
Stan środków na 1 stycznia 2020 roku



ŚRODKI FINANSOWE NA RACHUNKACH STOWARZYSZENIA NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2020 ROKU — 21 688 TYS. ZŁ, W TYM:

- 4 094 tys. zł na działalność statutową Stowarzyszenia,
- 10 153 tys. zł — środki wyodrębnione, pochodzące ze zwrotu podatku od towaru i usług wraz z odsetkami od tych środków uzyskanymi dzięki krótkoterminowym lokatom bankowym,
- 5 359 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Muzeum POLIN, w tym:
 - 3 028 tys. zł na granty celowe dla Muzeum POLIN,
 - 2 331 tys. zł na Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN,
- 2 082 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Żydowskiego Instytutu Historycznego.

Stan środków na 31 grudnia 2020 roku



Zbiorczo wpływy i wydatki za 2020 rok

	Bilans otwarcia 1.01.2020	Wpływy*	Wydatki*	Stan na 31.12.2020
I. Działalność statutowa Stowarzyszenia (z wyłączeniem pkt II, III i IV)	3 609 746 zł	1 880 850 zł	1 423 154 zł*	4 093 920 zł
II. Środki wyodrębnione, pochodzące ze zwrotu podatku od towaru i usług	10 062 050 zł	90 819 zł	0 zł	10 152 869 zł
III. Wsparcie działalności Muzeum POLIN	4 991 598 zł	3 412 217 zł	3 045 055 zł	5 358 760 zł
IV. Wsparcie działalności Żydowskiego Instytutu Historycznego	1 354 177 zł	1 988 582 zł*	1 260 440 zł	2 082 319 zł
RAZEM	20 017 571 zł	7 345 930 zł	5 867 402 zł	21 687 868 zł

* Zawiera przesunięcia między kategoriami wynikające z porozumień z partnerami oraz zwroty niewykorzystanych środków.

Dzięki przeniesieniu wielu projektów do świata wirtualnego, a także ograniczeniu wydatków Stowarzyszenia udało nam się osiągnąć dodatni wynik finansowy. Stowarzyszenie kolejny rok utrzymuje dobrą i stabilną sytuację finansową.

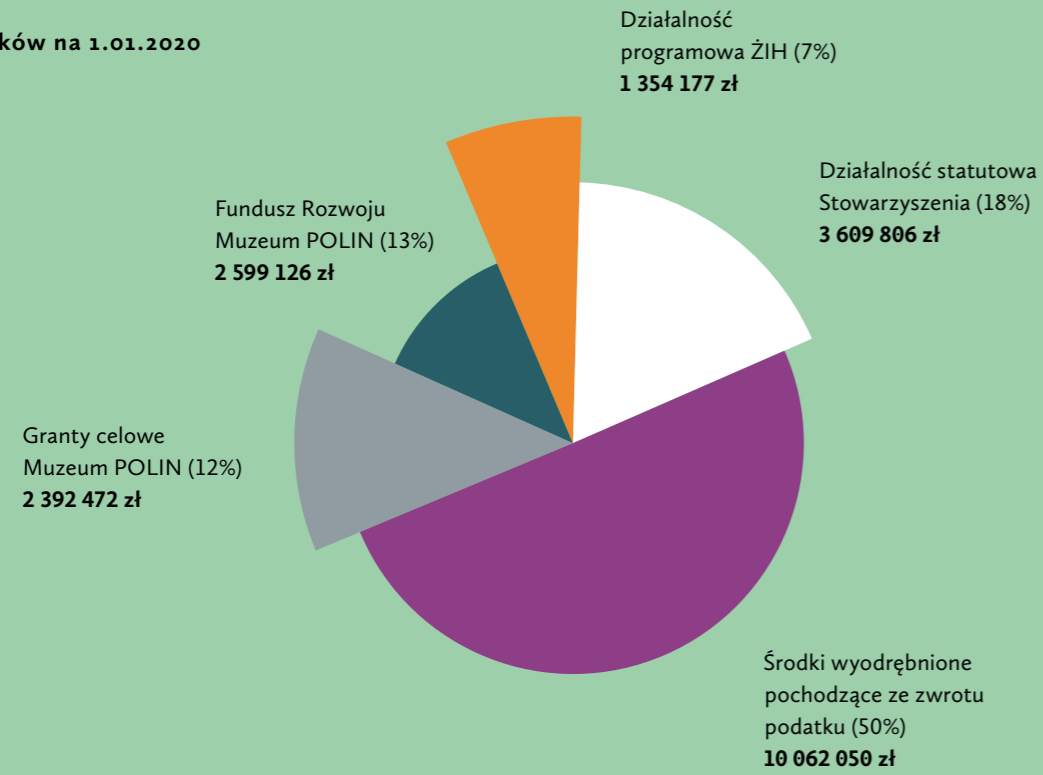
↓ Anna Moniewska, kierownik biura Stowarzyszenia



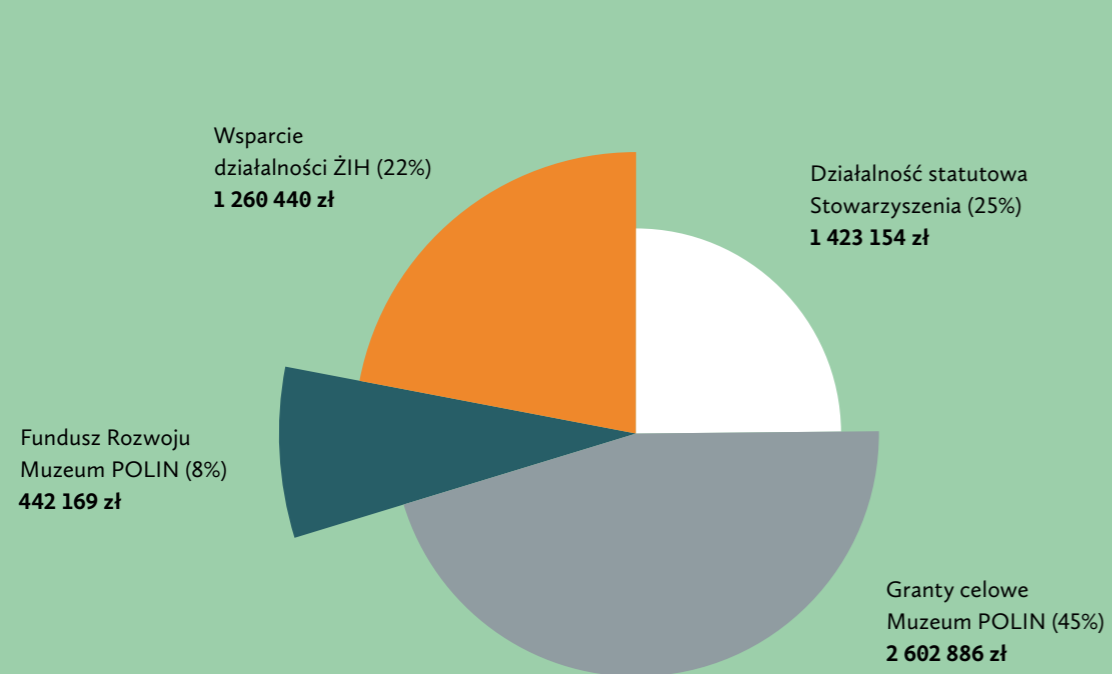
Obsługę księgową Stowarzyszenia w 2020 roku zapewniało biuro rachunkowe Superata, specjalizujące się w obsłudze organizacji pozarządowych.

Zestawienia finansowe Stowarzyszenia

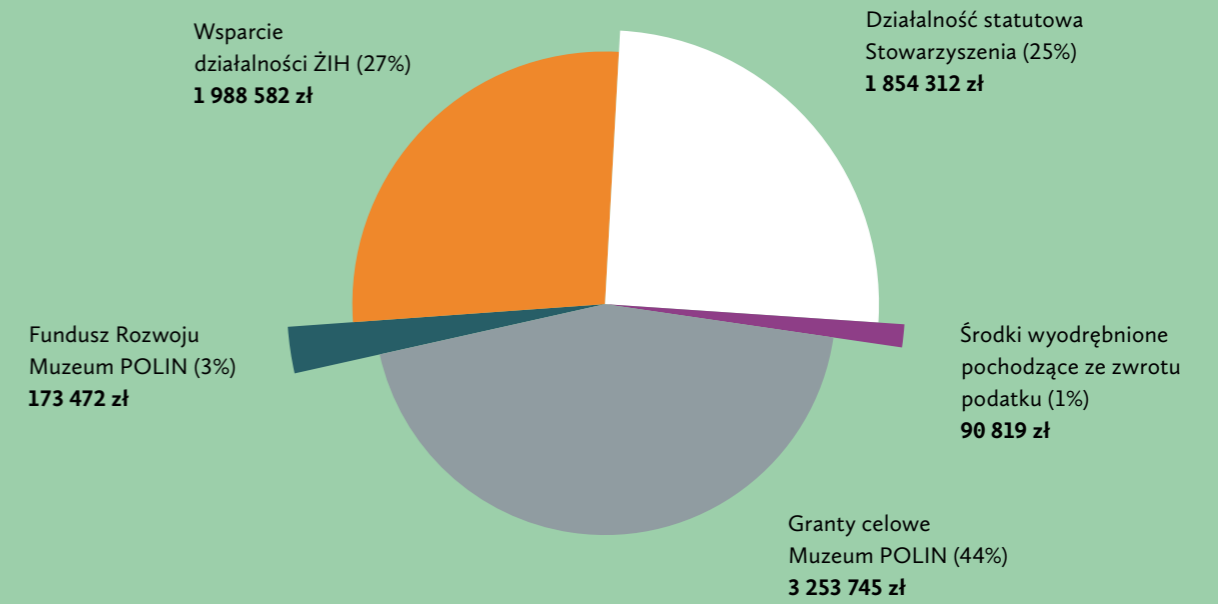
Stan środków na 1.01.2020



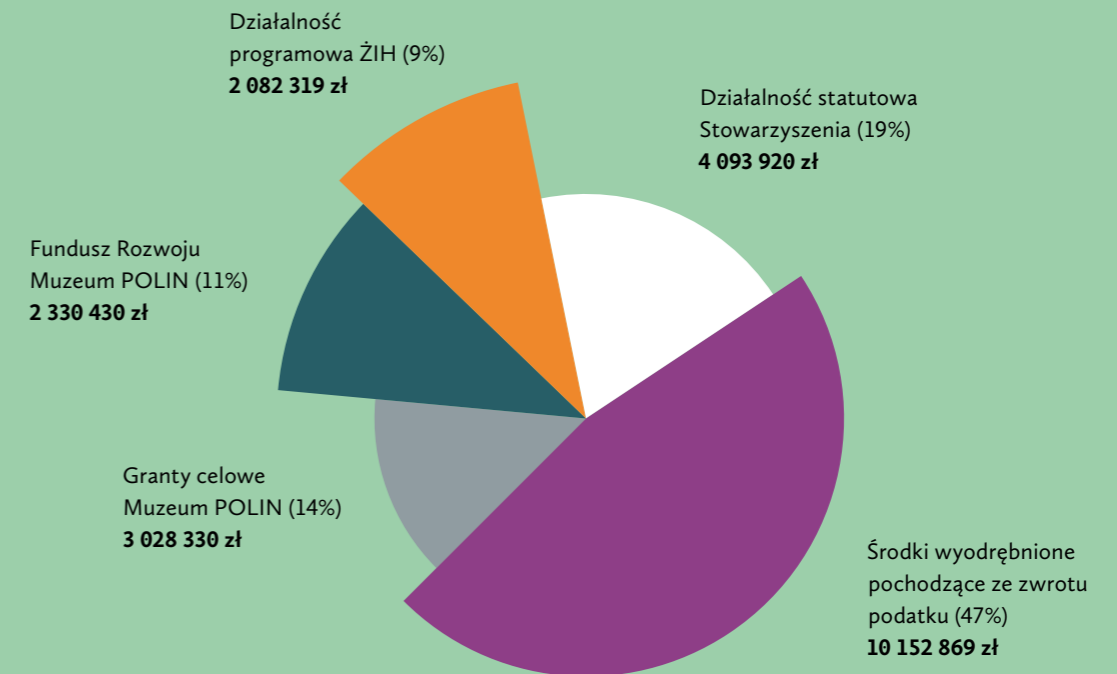
Wydatki w 2020 roku



Przychody w 2020 roku



Stan środków na 31.12.2020

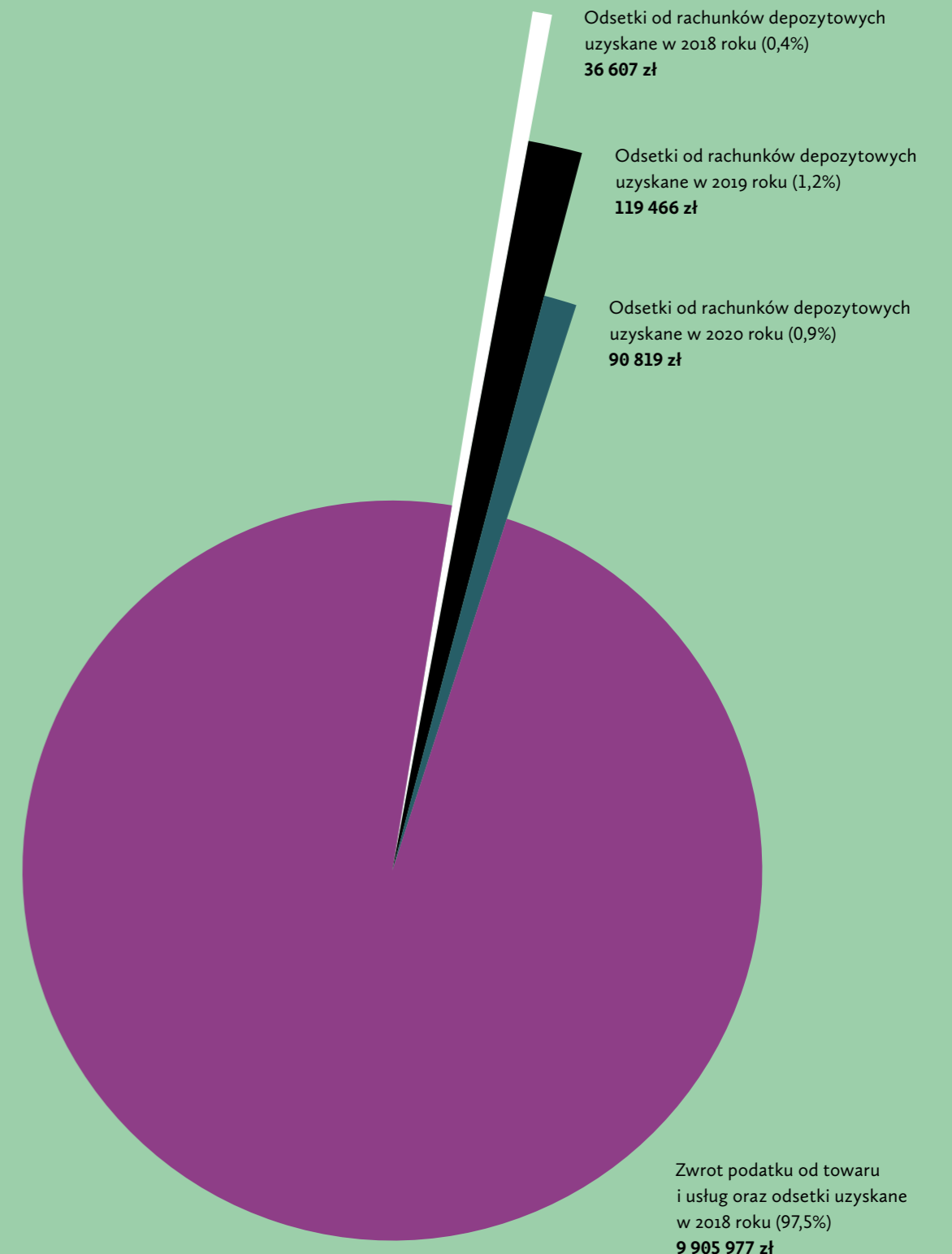


Wieloletnie zabezpieczenie finansowe Stowarzyszenia

W 2020 roku ukończyliśmy prace nad koncepcją budowy funduszu żelaznego ze środków pochodzących ze zwrotu podatku od towarów i usług. Szerokie konsultacje z kancelariami prawnymi oraz innymi organizacjami pozarządowymi posiadającymi podobne fundusze pozwoliły na zbudowanie systemu gwarantującego maksymalne bezpieczeństwo środków zgromadzonych w funduszu, z którego zysk będzie przeznaczony na rozwój działań statutowych. Niestety, wybuch pandemii i obostrzenia dotyczące organizacji Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia uniemożliwiło nam spotkanie w gronie naszych członków, a tym samym zmianę statutu, która formalnie umożliwiłaby powołanie funduszu żelaznego. W obliczu niskich stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego utworzenie takiego funduszu jest naszym priorytetem na 2021 rok. Zanim jednak do tego dojdzie, wszystkie pieniądze pochodzące ze zwrotu podatku od towarów i usług znajdują się na wydzielonym koncie bankowym, z którego odsetki powiększają pulę środków przeznaczonych na przyszły fundusz.

Proces odzyskiwania podatku przeprowadziła firma KPMG, która została wybrana w 2015 roku.

Zwrot podatku od towarów i usług



Zestawienie wpływów i wydatków w 2020 roku

	Bilans otwarcia 1.01.2020	Wpływy	Wydatki	Stan na 31.12.2020
	A	B	C	D = A + B — C
I. Działalność statutowa Stowarzyszenia (z wyłączeniem pkt II, III i IV)	3 609 806 zł	1 854 312 zł	1 423 154 zł	4 093 920 zł
1. Koszty operacyjne działalności statutowej	.	.	316 694 zł	.
2. Komisja Grantowa	.	3 000 zł**	218 000 zł	.
3. Wsparcie innych organizacji	.	350 814 zł	147 687 zł*	.
4. Fundraising i promocja	.	942 318 zł	690 094 zł	.
5. Inne wpływy i wydatki	.	558 180 zł	50 679 zł	.
II. Środki wyodrębnione pochodzące ze zwrotu podatku	10 062 050 zł	90 819 zł	0 zł	10 152 869 zł
1. Odsetki od rachunków depozytowych	.	90 819 zł	.	.
III. Wsparcie działalności Muzeum POLIN	4 991 598 zł	3 412 217 zł	3 045 055 zł	5 358 760 zł
1. Projekty Muzeum POLIN związane z realizacją grantów ze środków publicznych, rozbudową wystawy stałej i współpracą z organizacjami żydowskimi	.	173 472 zł	442 169 zł	.
2. Projekty celowe związane z działalnością Muzeum POLIN	.	3 238 745 zł**	2 602 886 zł	.
IV. Wsparcie działalności Żydowskiego Instytutu Historycznego	1 354 177 zł	1 988 582 zł	1 260 440 zł	2 082 319 zł
1. Programy realizowane z grantów publicznych	.	230 000 zł*	230 101 zł	.
2. Projekty realizowane z dotacji celowych	.	1 758 582 zł**	1 030 339 zł	.
RAZEM	20 017 631 zł	7 345 930 zł	5 728 649 zł	21 687 868 zł

* w tym środki przeniesione między kategoriami

** w tym zwroty niewykorzystanych środków

Coroczne sprawozdania finansowe, merytoryczne oraz wyniki audytów są dostępne na stronie internetowej www.szih.org.pl/sprawozdania

I. Wydatki związane z pozostałą działalnością statutową Stowarzyszenia (tj. niedotyczącą wsparcia Muzeum POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego) obejmują:

1. Koszty operacyjne działalności statutowej

Bieżące funkcjonowanie biura Stowarzyszenia — w tym wynagrodzenia, koszty obsługi prawnej i finansowej Stowarzyszenia oraz audytów, a także koszty zebrań i walnych zgromadzeń, korespondencja z członkami Stowarzyszenia.

2. Komisja Grantowa

Komisja Grantowa w 2020 roku przyznała 46 grantów na realizację projektów dotyczących historii i kultury polskich Żydów. Szczegółowo zostały one omówione na stronach 64–80.

3. Wsparcie dla innych organizacji

Stowarzyszenie w 2020 roku dotowało projekty innych organizacji, których opisy znajdują się na stronach 81–83.

4. Fundraising i promocja

Wydatki związane z działalnością fundraisingową, wydatkowaniem i ze sprawozdawczością dotyczącą pozyskanych środków oraz z promocją Stowarzyszenia, Muzeum POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego. Budżet fundraisingu i promocji jest finansowany przez członków Rady Darczyńców w formie dotacji celowych. Więcej na temat działań fundraisingowych Stowarzyszenia można znaleźć na stronach 85–93.

5. Inne wpływy i wydatki

Wpływy przeznaczone na działalność statutową Stowarzyszenia, zyski z lokat bankowych, a także koszty wymiany walut i inne wydatki nieujęte w innych kategoriach, w tym również przesunięcia środków między kategoriami.

II. Środki wyodrębnione pochodzące ze zwrotu podatku. Środki finansowe pochodzące ze zwrotu podatku od towarów i usług, odsetki uzyskane z lokat bankowych.

III. Wydatki związane ze wsparciem działalności programowej Muzeum POLIN obejmują:

1. Projekty Muzeum POLIN związane z realizacją grantów ze środków publicznych i współpracą z organizacjami żydowskimi

Finansowanie w ramach Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN wkładów własnych w projektach realizowanych przez Muzeum POLIN i przez Stowarzyszenie wspólnie z Muzeum, współfinansowanych ze środków publicznych oraz wsparcie projektów realizowanych przez Muzeum POLIN we współpracy z organizacjami żydowskimi, a także projekty dotyczące modernizacji wystawy stałej, których opisy znajdują się na stronach 32–37.

2. Projekty celowe związane z działalnością Muzeum POLIN

Wsparcie działalności programowej Muzeum POLIN finansowane ze środków celowych pozyskanych przez Stowarzyszenie na poszczególne projekty, których opisy znajdują się na stronach 38–49.

IV. Wydatki związane ze wsparciem działalności programowej Żydowskiego Instytutu Historycznego, w tym z realizacją PROGRAMU ONEG SZABAT. Projekty realizowane wspólnie z Żydowskim Instytutem Historycznym w ramach PROGRAMU ONEG SZABAT, na które Stowarzyszenie pozyskało granty celowe. Ich opisy znajdują się na stronach 54–61.

Zapraszamy do wsparcia naszego Stowarzyszenia.
Każda darowizna ma dla nas ogromne znaczenie.
Dzięki pozyskanym środkom pomagamy realizować
działania programowe Muzeum POLIN i Żydowskiego
Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma
oraz innych organizacji żydowskich, których celem jest
ochrona i popularyzowanie dziedzictwa polskich Żydów.

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce
Numer konta: PL 87 1240 6247 1111 0000 4975 6324

Stowarzyszenie ma status Organizacji Pożytku Publicznego,
dzięki czemu darowizny mogą zostać odliczone od podatku.
Istnieje możliwość przekazania darowizny w Stanach Zjednoczonych
z opcją odliczenia podatku. Dodatkowe informacje: development@szih.org.pl

DANE KONTAKTOWE:

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

ul. Tłomackie 3/5 +48 797 701 907 www.szih.org.pl
00-090 Warszawa biuro@szih.org.pl



STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

PARTNERZY STRATEGICZNI:



מוזיאון היסטורי
היהודים
בפולין
ŻYDOWSKI
INSTYTUT
HISTORYCZNY

Wydawca:
Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce
Warszawa 2021

Redakcja:
Zespół Stowarzyszenia ŻIH,
Dariusz Szczepańczyk, Dominik Wódcz

Projekt graficzny i skład:
to/studio

Druk:
Drukarnia EDIT

Zdjęcia:
· Patryk Piotr Antoniak / Stowarzyszenie Krotochwile
· Katarzyny Bąba / Stowarzyszenie Mieszkańców
i Przyjaciół Kolonii Wawelberga
· Krzysztof Bielawski
· Maciek Jaźwiecki, Magda Starowieyska /
Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN
· Bartosz Borys, Grzegorz Kwolek /
Żydowski Instytut Historyczny w Polsce
· Jagna Bukowska Ziółko / Ludzie, Nie Liczby
Fundacja Rodziny Popielów „Centrum”
· Damian Burzykowski / Ambasada Luksemburga
w Warszawie
· Marek Chmielewski
· Festiwal Kamera Dawida WJFF.pl — Warsaw Jewish
Film Festival
· Gminne Centrum Kultury w Orli
· Łukasz Gągulski / PAP

· Arbresha Goranci / Fundacja Nomina Rosae
· Agnieszka Gul
· Karolina Jara / Fundacja Oppenheim
· Tomek Jędrzszak
· Michał Jędrzejowski / Fundacja dla Filmu i Fotografii
· Dariusz Kobyłański / Komitet Opieki nad Zabytkami
Kultury Żydowskiej w Tarnowie
· Maciek Jaźwiecki, Aleksandra Maj, Michał Majewski,
Anna Szcześniak, Marta Wróbel / Stowarzyszenie
Żydowski Instytut Historyczny w Polsce
· Katarzyna Rainka / Superbrands
· Steven D. Reece / Fundacja Zapomniane
· Adam Stępień
· Paweł Szczerkowski
· J. Wołyński / Wikipedia
· Albert Zawada / PAP
· Jacek Zygmunt / Miasto Ogrodów

Okładka i zdjęcia otwierające rozdziały:

Prace Abrahama Neumanna z kolekcji Stowarzyszenia
Żydowski Instytut Historyczny w Polsce z depozytu
Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN:
s. 1: *Dziewczyna w pokoju*, s. 6: *Rynek w Kazimierzu Dolnym
nad Wisłą*, s. 26: *Uliczka w Paryżu, Fragment ulicy*,
s. 84: *Pejzaż — Kalwaria Zebrzydowska*,
s. 98: *Pejzaż spod Kazimierza, Pola*

Wydawca dołożył wszelkich starań, by ustalić nazwiska
autorów prezentowanych zdjęć oraz uzyskać zgodę
na ich publikację w niniejszym raporcie.

ISBN 978-83-939735-7-6



STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE